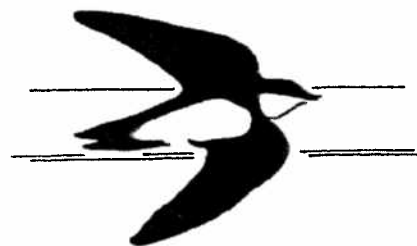

Het Bruuijsel

Vogelwacht Uden e.o.

VOGELWACHT UDEN E.O.

- Voorzitter** : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel.: 0413-269804
- Secretaris** : Liesbeth Verkaar
Oliemolenstraat 53, Uden
Tel.: 0413-265397
- Penningmeester** : Anita van den Acker
Raam 523, Uden
Tel.: 0413-253151
- Bestuursleden** : Riky Alma, Peter van de Braak en Johan van Roosmalen.
- Bankrelatie** : ABN-AMRO Uden, rekeningnummer: 60.99.68.254

“HET BRUUIJSEL” - nummer 4 - 2005

- Redactieleden** : Margreet Hoefnagels, Jan-Willem Hermans, John Hermans, Peter Noy
Liesbeth Verkaar, Jolanda Rutten en Adrie Nijssen.
- Typewerk + correctie**: Jolanda Rutten
Boekelsedijk 14, Zeeland
Tel.: 0486-453462
E-mail: jolanda@cdevink.com
- Eindredactie + kopij** : Peter Noy
Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl
- Omslag** : Graphiset B.V. te Uden.
- Drukwerk** : Theo Thijssen en Wim Hoefs (faciliteiten: Basisschool De Vlonder)
- Verspreiding** : Sandra van de Burgt en Lies Schoenmakers.

“HET BRUUIJSEL” verschijnt 4x per jaar in een oplage van 210 exemplaren

- Clubgebouw** : De Groenhoeve
Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij)
Tel.: 0413-250047
- Website Vogelwacht** : www.vogelwachtuden.nl

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven.
Men dient dan wel het Bruuijsel als bron te vermelden.

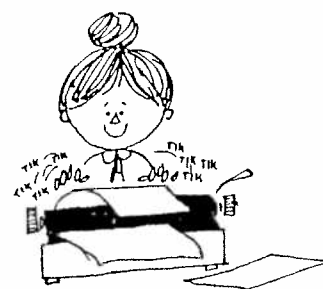
Inhoudsopgave

Colofon.....	Redactie	01
Inhoudsopgave	Redactie	02
Mededelingen Redactie.....	Margreet Hoefnagels	03
Van de Bestuurstafel.....	Liesbeth Verkaar	04
Herfstexcursie Vlieland 2005 inleiding	Liesbeth Verkaar	06
Vlieland, zaterdag 8 oktober	Tonny en Peter Vlamings	07
Vlieland, zondag 9 oktober	Marlies Noy	07
Vlieland, maandag 10 oktober	Willy van Lanen	08
Vlieland, dinsdag 11 oktober	Riky Alma	10
Vlieland, woensdag 12 oktober.....	Carel van der Sanden	13
Vogelwaarnemingen excursie Vlieland 2005	Jan Verhoeven	14
De mysterieuze wereld van de Ekster	Adrie Nijssen	15
In gesprek met... Theo en Dorien Versteegden.....	Liesbeth Verkaar	16
De Harde Notenkraker	R. Regulus	18
Excursie Meinweg Roermond (25 september 2005).....	Theo Veldpaus	19
Eurobirdwatch 2005	Peter van de Braak	20
Afscheid Vogelwacht Uden	Peter en Ineke Kleijnen	21
Vogel onder de Loep... de Grauwe Gans	Pedro van den Acker	22
Belevenis in Stevensbeek	Ineke Kleijnen	23
Blij met een dooie mus?	Joop Bergsma	24
Vogelgeheimen ontrafelen met zenders	Leo Ballering	25
Wetenschappelijk... ..	Joop Bergsma	28
Werkgroep Stootvogels.....	Theo Veldpaus	30
Overleg met Staatsbosbeheer	Liesbeth Verkaar	31
Excursie 't Merkske (30 oktober 2005)	Stijn van Gils	32
Een kennismaking met Gertrude van den Elzen	Gertrude van den Elzen	33
Excursie Pier van IJmuiden en Putten van Petten.....	Peter Vlamings	34
JeugdVogelwacht Uden	Stijn van Gils	36
Overzicht Telseizoen 2005.....	Toy Janssen / Leo Ballering	38
Bijzondere Waarnemingen.....	Peter van de Braak	42
Wetenswaardigheden... ..	John Hermans	43
Vogels in onze tuin	Jolanda Rutten	46
Bijzonderheden uit de Winkel.....	Jacques Raats	47
Vogelwacht - Winkel	Jacques Raats	48
Advertenties	Bestuur	49

Mededelingen van de Redactie

Al jaren wordt ons laatste nummer van het jaar gedomineerd door de enthousiaste verhalen van de herfstexcursiegangers. En ook dit jaar vormt daarop geen uitzondering! Een vijftal schrijvers, aangevoerd door Liesbeth Verkaar, vertelt over de spannende belevenissen op Vlieland. Natuurlijk heeft Jan Verhoeven daar zijn beroemde tellijst bij gedaan. Er is nog meer gerekend en wel op de Brobbelbies.

Indrukwekkende getallen komen dan voorbij, zoals het aantal uren dat er geteld is: ruim 554 uur!! Leo Ballering en Toy Janssen hebben nog veel meer feiten bij elkaar gezet. En wat te denken van een verslag over de Euro Birdwatch 2005 door Peter van de Braak. Dan zijn er nog verschillende excursies geweest waarvoor je niet hoefde te blijven slapen. Ook die hebben mooie verhalen opgeleverd. Maar er zijn ook mensen die ons aan het denken en doen willen zetten: over het werken met zenders, over het werken voor het SOVON door de coördinator van Noord-Brabant, Gertude van den Elzen en over het geheimzinnige leven van de Ekster. Genoeg om tijdens de winteravonden een boom over op te zetten.

Bij de vaste rubrieken verwelkomen we de wetenschappelijke bijdrage van Joop Bergsma. Hij begint meteen goed met de hersenen van de vogel. Ben benieuwd wanneer hij bij de poten is aangeland. Of er ook harde noten worden gekraakt? Of “het gesprek met...” het span Theo en Dorien Versteegden je meer over hun vogelliefde verklaart?? We denken dat jullie met plezier al deze verhalen zullen lezen. Een ding is zeker: het was bijna onmogelijk om alle artikelen in dit nummer te persen. Het zou dus zomaar kunnen dat je je eigen verhaal nog niet terug vindt. Maak je geen zorgen: het ligt niet op de plank te verstoffen, of onder in de bureaula van Peter. Nee, het ligt bovenop de stapel voor het eerste nummer van 2006!

In dat nummer zullen jullie een andere naam onder de “mededelingen van de Redactie” vinden. Na zoveel jaren met plezier geschreven te hebben zet ik er een punt achter. Rest mij om iedereen fijne feestdagen toe te wensen en een goed begin van het nieuwe jaar, natuurlijk met de borrel van onze club op zondag 8 januari a.s. in de Groenhoeve.

Namens de Redactie,
Margreet Hoefnagels

Afscheid...

Margreet Hoefnagels, voor vele Udense Vogelwachters niet zo bekend. Toch maakte Margreet al heel wat jaren deel uit van de Redactie. Ik denk dat ze dik twintig jaar het wel en wee van de Redactie van nabij heeft meegemaakt. Ik weet nog dat wij eind jaren tachtig van de vorige eeuw (dat klinkt ver weg!) de toenmalige “Slechtvalk” bij Margreet thuis (samen met Jan-Willem en John Hermans) door middel van “knippen en plakken” in elkaar aan het zetten waren. De bijdragen van Margreet waren van een geheel eigen stijl en zorgde ervoor dat de lezer alvast in de stemming kwam. Ook de rubriek “In gesprek met...” is met verve door haar verzorgd. Margreet, heel hartelijk bedankt voor jouw jarenlange inzet. Wanneer jouw gezondheid het weer toelaat, hebben wij altijd nog een plekje vrij binnen de Redactie.

Peter Noy

Van de Bestuurstafel...

Wat een avond!

Als jullie dit lezen is het al weer even geleden, maar op dinsdag 8 november is er een dialezing geweest en dat hebben we geweten! Peter Noy heeft werkelijk alles uit de kast gehaald om publiciteit te geven aan deze avond. Het resultaat was dat er tussen de 325 en 350 mensen op af kwamen. Een geweldige publiciteitsstunt voor de beide verenigingen. De avond was erg boeiend. Han Meeuwssen heeft ons niet teleurgesteld. En een mooie bijkomstigheid is, dat we bijna uit de kosten zijn. Deze avond zal nog lang in ons geheugen gegrift staan!

De mededelingen

- Vogelbescherming vraagt aandacht voor het actieplan Huismus. Het gaat niet goed met de Huismus, door dit plan en de hulp van vogelwerkgroepen en particulieren, hopen ze de Huismus te helpen. Kijk op www.vogelbescherming.nl/huismus voor meer informatie.
- Sjef Klören is op dinsdag 18 oktober 2005 overleden. Sjef is jarenlang de klusjesman geweest van de Groenhoeve en heeft hier de meeste elektriciteit aangelegd. De crematie vond plaats op zaterdag 22 oktober 2005 om 14.30 uur in de Pauluskerk. Hierna was er (heel toepasselijk) een koffietafel in de Groenhoeve.
- De ingelaste informatieavond georganiseerd door VWU en IVN, over de locatiekeuze van het Bernhovenziekenhuis op woensdag 2 november, is maar magertjes bezocht. Albert van Rosmalen van de werkgroep Natuur en Milieu gaf een inleiding, daarna konden vragen gesteld worden. Er zijn nu nog twee mogelijke locaties over; Oss en Uden-Noord.
- We krijgen de verslagen van de Stuurgroep Maashorst-Herperduin. Hierin heeft Jos van der Wijst zitting, hij is sinds kort lid van onze club. Ook gemeentevertegenwoordigers, Staatsbosbeheer en de Maashorstboeren hebben zitting in deze groep. Het bureau Preadium uit Schaijk schrijft een plan van aanpak en krijgt een uitvoerende rol toegewezen. Naast SBB heeft deze Stuurgroep nu ook een beherende rol in de Maashorst. Het is de bedoeling dat Herperduin ook bij de Maashorst wordt getrokken door middel van twee brede natuurbruggen.
- Er zijn plannen voor de oprichting van een overkoepelend orgaan in Brabant met de naam: 'Vogel Initiatief Brabant' (V.I.B.). Toy Janssen heeft hier zitting in namens onze club. Ze gaan een website opzetten waar alle Brabantse vogelwerkgroepen hun inventarisatiegegevens bijeen brengen. Ook gaan ze nieuwe vogelwerkgroepen ondersteunen. Dit alles in overleg met het SOVON. Peter van de Braak gaat de volgende vergadering ook mee namens ons bestuur. Begin december wordt door heel Brabant bijvoorbeeld de Klapekster geïnventariseerd op verzoek van dit 'Vogelinitiatief'. Wij hebben hier ook aan meegedaan op zondag 4 december.
- Het archief is weer opgeruimd. De tijdschriften 'Vogels' (20 jaargangen), 'Het Vogeljaar en de Bruujsels' zijn weer op volgorde gelegd. Vijf dozen papier zijn weggegooid.
- Er is een eerste bijeenkomst geweest voor ons jubileumboek, in februari 2008 bestaan we namelijk vijftintig jaar. Zes man doen mee in de jubileumcommissie. Het gaat vooral om vogelwandelingen en gebiedsbeschrijvingen. Deze beschrijvingen zijn voor het grote publiek, het is dus de bedoeling om het leesbaar te houden. We zijn op zoek naar sponsors zodat het boek betaalbaar kan blijven. We willen er graag een kwaliteitsdruk van maken.
- Inventarisatiegegevens van de Wijstgronden (voorjaar 2005) worden in combinatie met inventarisatiegegevens van Nico Ettema (IVN) in een rapport gebundeld. Willen alle inventariseerders hun gegevens inleveren bij Peter van de Braak!!
- Er is een nieuw diascherm aangeschaft. De kosten worden gedrieën gedeeld door onze club, de Stichting de Groenhoeve en het IVN.

- De telpost bij 'ons Benkske' is van begin augustus tot eind november weer goed bezocht. Er zijn verschillende records gebroken en mooie waarnemingen gedaan. Vogelwacht Uden staat ook duidelijk op de kaart van trektellend Nederland!
- Zijn er leden die dode vogels langs de A50 hebben gezien? Geef dit door aan Liesbeth Verkaar, dan kunnen we, wanneer nodig, dit doorgeven aan Rijkswaterstaat. Verticale belijning op de transparante geluidsschermen werkt het beste om te voorkomen dat vogels tegen de schermen vliegen.
- De voorbereidingen voor de buitenlandse excursie zijn in gang gebracht. Lesbos (Griekenland) wordt als eerste onderzocht. Deze reis zal tussen de € 600,- en € 700,- per persoon gaan kosten. Wie gaan er mee? Het zal waarschijnlijk begin mei worden.
- Er zijn weer nieuwe speldjes besteld. Deze zijn te koop in onze winkel. Jacques Raats heeft de winkel nieuw leven ingeblazen. Het is een service naar de leden en Jacques neemt zijn taak zeer serieus. Vele nieuwe artikelen zijn te koop, ook per e-mail. Kijk op www.vogelwachtuden.nl en klik op de winkel.
- De website met de Kerkuilen bij Jan van den Tillaart gaat het hele jaar de lucht in. De uilen zijn zo actief en vaak in de kast, dat hiertoe besloten is. Ook hiervoor kun je op de website van de Vogelwacht kijken. Klik op 'live webcam'.
- Piet van der Voort stopt met het coördinatorschap van de werkgroep Stootvogels, William van der Velden neemt zijn taken over. Piet blijft wel notuleren en verslagen maken.
- William maakt ons attent op een Belgische site waar je een petitie kan tekenen tegen de jacht op Malta. Heel veel vogels vinden hier de dood tijdens de trek, omdat het nog steeds een familietraditie is om te jagen. Ga naar www.vogelbescherming.be en teken de petitie om deze jacht te stoppen!
- Ons bestuur kreeg een anonieme tip binnen, dat er illegaal vogels (onder andere Sijsjes) werden gevangen, geringd en doorverkocht. De politie is gebeld en het regionale milieuteam Den Bosch heeft op dit adres verschillende vogels en vangmiddelen in beslag genomen. Het blijkt dus nuttig om alert te blijven en de politie in te schakelen als dit nodig is.
- Op 9 november is er weer een jaarlijks overleg geweest met Staatsbosbeheer. Verderop in dit blad staat een verslag van deze avond.
- Jaap Mulder vraagt jullie het volgende over dode en levende boommarters: Boommarters zijn in Brabant en Limburg erg zeldzaam en zijn dat altijd geweest. Alterra, IBW-Vlaanderen en anderen gaan in een gezamenlijk project onderzoek doen naar de genetische variatie van boommarterpopulaties in het zuiden van Nederland (ten zuiden van de Rijn), Vlaanderen, Ardennen en aangrenzend Duitsland. Daartoe zijn we op korte termijn op zoek naar recente en oude opgezette boommarters uit deze gebieden, of bewaarde schedels of huiden, om een klein beetje materiaal van te verzamelen voor DNA-analyse. Graag tips over plekken waar zulke boommarters (of vermeende boommarters) te vinden zijn: cafés, clubgebouwen, scholen, bij particulieren, oude jachtopzieners, etc. Voor een goede inschatting van de huidige situatie van de boommarter en die in het recente verleden, zijn ook oude en recente waarnemingen van levende boommarters voor ons van groot belang! Reacties graag naar Jaap Mulder, telefoon: 030-2213471 / 06-10708498 of per e-mail: jaapmulder@freeler.nl.

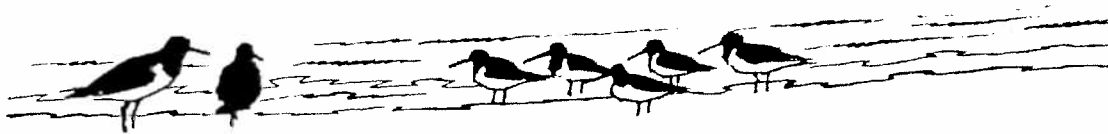
Nieuwe leden

Er zijn weer een aantal mensen lid geworden van onze club. Het zijn: Arend Vermaat uit Veghel, Henk Pennings uit Ravenstein, Albert en Jo van der Wijst uit Boerdonk, John Opdam en Ser Kokke uit Uden en Theo en Jeanne Jacobs uit Heeswijk-Dinther en Lieuwe Anema uit Oss. Alle nieuwe leden van harte welkom bij de club en veel vogelplezier!

Namens het bestuur wens ik al onze leden heel fijne feestdagen en een goed en vogelrijk 2006 toe.

Namens het Bestuur,
Liesbeth Verkaar

Herfstexcursie Vlieland 2005

Inleiding

Van zaterdag 8 tot en met woensdag 12 oktober 2005 zijn we met zesendertig vogelaars op onze jaarlijkse herfstexcursie geweest naar Vlieland. We gingen voor de drieëntwintigste keer, maar het was net even iets anders dan ander jaren, omdat we nu alleen logies hadden in 'Herberg Twestend'. We moesten dus zelf voor ons eten zorgen. Steeds minder onderkomens verzorgen ook de maaltijden, het is blijkbaar niet meer rendabel. Een flinke klus voor Peter Noy om ook onze maaltijden te verzorgen. Zoals we van hem gewend zijn, bracht hij ook deze klus er goed van af, we hebben uitstekend gegeten! Restaurant 'De Stern' was bereid onze warme maaltijden te verzorgen. Ontbijt en lunch deden we zelf, zodat de bijkeuken vol stond met kratten brood, beleg, bier, wijn, fris en andere benodigdheden. Iedereen kreeg één keer corvee; dit hield in 's morgens het ontbijt verzorgen, zorgen dat lunchpakketjes gemaakt konden worden en 's avonds tafel dekken en afwassen. Het liep allemaal voortreffelijk en het was prachtig om te zien hoe de één niet onder wilde doen voor de ander. De Vogelwacht Uden is niet voor één gat te vangen!

Wie gingen mee?

In alfabetische volgorde: Henk van den Acker, Jet van den Acker, Riky Alma, Henk Arnoldussen, Ad Bekkers, Jan van Bergen, Willie Bergmans, Joke van den Boogaard, Sandra van de Burgt, Tiny en Francien van den Elsen, John Hermans, Petra Hermens, Leo van den Heuvel, Toy Janssen, Willy van Lanen, Chris van Lieshout, Rien de Mol, Peter Noy, Marlies Noy, Marc Poulussen, Carel van der Sanden, Lies Schoenmakers, Jan van den Tillaart, Annelies Timmerman, Theo van der Velden, William van der Velden, Theo Veldpaus, Jan Verhoeven, Liesbeth Verkaar, Theo en Dorien Versteegden, Annie Vervest, Peter en Tonny Vlamings en Ad van Wanrooij.

Mooi weer

Nog nooit heb ik zulk mooi weer meegemaakt op de Wadden in oktober. Op twee uurtjes mist na, was er alleen maar zon en aangename temperaturen. Iedereen heeft wel een mooi buitenkleurtje opgedaan deze dagen. Ook opmerkelijk was het hoge aantal gescoorde vogels, een record van 131 soorten. Dit komt ook omdat steeds meer vogelaars een telescoop hebben en er dus meer vogels gedetermineerd kunnen worden. De groepen vormden zich als vanzelf, iedereen sloot zich aan bij de groep die het beste bij hem/haar paste. Dat is nu juist het mooie van zo'n excursie, verschillende soorten mensen met verschillende interesses; van fanatieke soortenjagers tot mensen die net de vogels een beetje leren kennen, iedereen mag zijn zoals die is. Ons onderkomen was niet al te groot, dus we hebben vijf dagen behoorlijk op elkaars lip gezeten, maar de sfeer was gemoedelijk en gezellig. 's Avonds werden er foto's bekeken op de laptop, een avondwandeling gemaakt (alsof we nog niet genoeg buiten waren geweest), een kaartje gelegd of een groep ging naar de kroeg. Een paar heerlijke dagen die helaas veel te snel voorbij gaan. Gelukkig is Terschelling alweer geboekt voor volgend jaar, daar kunnen we dus al weer naar uitkijken. De organisatie was weer om door een ringetje te halen. Wat heerlijk toch dat we iemand in de vereniging hebben die organiseren als hobby heeft, Peter alweer bedankt voor een geweldige excursie! Hierna kunnen jullie lezen wat er van dag tot dag gebeurd is.

Liesbeth Verkaar

Zaterdag 8 oktober door Tonny en Peter Vlamings

Vroeger dan vroeg waren een aantal (een kleine 36) vogelaars en aanverwanten tegen half zes bij de Groenhoeve om richting jeugdherberg Twest-Endt op Vlieland te vertrekken. Na belangrijke huishoudelijke mededelingen over corvee, kamerindeling en de te volgen route vertrokken we in twee groepen van vier auto's. Wij zouden met negen auto's vertrekken maar door mistige omstandigheden, was er in Nijmegen een vogelaar zo verlaat, dat die van daaruit op eigen gelegenheid naar Harlingen reed. De rit verliep aanvankelijk voorspoedig met uitzondering van een kleine vergissing, bij het te laat uitvoegen. Deze gebeurtenis had fatale gevolgen kunnen hebben, maar gelukkig reageerde de chauffeur van de achteropkomende vrachtwagen alert. Degenen die wel op tijd hadden kunnen uitvoegen namen vervolgens op de rotonde niet de gewenste afslag richting Sneek, maar gingen richting Emmeloord.

Niettemin reden we om vijf voor half negen bij de haven van Harlingen. De auto's werden geleegd en naar de parkeerplaats gebracht. Daarna konden we inschepen voor onze tocht van een uur en drie kwartier naar Vlieland. Een waarneming die zeker niet onvermeld mag blijven is dat een aantal vogelaars er tijdens de overtocht getuige van was hoe een Slechtvalk achter een KBV-tje aanging, het te pakken kreeg en vervolgens verorberde. Op Vlieland aangekomen werd onze bagage naar jeugdherberg Twest-Endt gebracht en kon de groep vogelaars op zoek gaan naar een fiets met versnelling. Deze stonden in drie afmetingen al keurig in formatie op ons te wachten: herenfietsen rechts, damesfietsen links. Een paar honderd meter verderop vonden wij ons onderkomen. De bagage werd naar binnen gesjouwd, waar even een complete chaos ontstond, want niemand wist waar de voor zijn of haar groep bestemde kamer was. Uiteindelijk was er iemand die eigenmachtig kamernummers verzoon, zodat eenieder in een voor hem of haar geschikte kamer terechtkwam om zich te ontdoen van de bagage.

Helaas was dit niet de bedoeling geweest: éérst koffie of thee met gebak en vervolgens je kamer. Maar het enthousiasme van de groep was zo enorm, dat de dingen liepen zoals ze liepen: gezicht en verstand gericht op VOGELS. De corveegroep had in een mum van tijd de koffie met gebak beneden klaarstaan. Na deze heerlijke pauze, die voor sommigen veel te lang duurde, werd er gefietst en gewandeld, speurend naar vogels en vogeltjes die blijvers of doortrekkers zijn. Het maakt niet uit als het maar vliegt, tript en piept of welluidend zijn of haar deuntje laat horen, dan raken de echte vogelliefhebbers in vervoering en momenten van BBZ-tjes zijn er beslist geweest, maar daar vertelt de vogelsoortenverzamelaar in deze editie jullie meer over.

Zondag 9 oktober door Marlies Noy

Om half acht uur werd ik gewekt door het krioelen en geklets van negen vrouwen op een te kleine slaapkamer. Ik stootte enkele malen mijn hoofd tegen het bovenbed tijdens het aankleden. Maar goed, daar word je wel wakker van! Beneden gekomen wachtte een heerlijk ontbijt mij op met een hard gekookt eitje en krentenbollen. Tot onze grote vreugde scheen de zon volop en sommige zeiden dan ook hardop: "Mijn dag kan niet meer kapot!"

De diehards onder ons hadden buiten al vele vogels gespot. Het water van de Noordzee lag bijna tegen de voordeur van het Twest Endt aan! Snel het lunchpakketje gesmeerd, de rugzakken en apparatuur ingepakt en daar vertrokken we met zijn allen op de gehuurde fietsen.

Ik sloot me aan bij de wat bedaardere groep die bestond uit ongeveer tien enthousiaste vogelaars. De weg voerde ons langs een erg afwisselend duinlandschap. Het was licht glooiend met vele struiken en helmgras. Op een gegeven moment stond Willie pal op zijn remmen en meende een Havik te zien. Die was er dus ook. Maar Jet had een nog grotere vondst gedaan: Zij signaleerde de Blauwe Kiekendief....! Groot was de vreugde.

Onderweg kwamen we een klein groepje vogelaars tegen die zich hadden afgescheiden van de fanatieke John die een wereldrecord fietsen ging halen om de Bladkoning ('Blako') op de andere kant van het eiland te zien..... Of het hem is gelukt.....?! We fietsten met gezwinde spoed richting zee. Daar troffen wij een stelletje in bruidskleding aan. Het waren Vlielanders die hun bezoek meenamen in een tractor met aanhanger, genaamd "de Vliehors Express". Op de strekdammen waren talloze watervogels te zien! Grote, majestueuze Aalscholvers stonden op hun gemak uitgebreid hun vleugels in het zonnetje te drogen. Een prachtig gezicht. Twee Kleine Zilverreigers stonden roerloos naast elkaar op een strekdam. We zagen Lepelaars, Bergeenden en Wilde Eenden. En natuurlijk talloze meeuwen! Rotganzen mochten uiteraard ook niet ontbreken. Ook zagen we de Drieteenstrandloper, foeragerend langs de golven van de Noordzee.

Daarna was het tijd voor een heerlijk bakje koffie bij het strandpaviljoen. 's Middags gingen we naar het natuurgebied, de Kroonspolders. Daar moesten we de fiets achterlaten omdat je er alleen mocht lopen. De verrekijkers werden al snel gepakt omdat er weer vele vogels te bewonderen waren! We zagen onder andere de Groenpootruiter en Tapuiten. Op een klein eilandje zag je, waar je ook keek, honderden Kluten... Onderweg kwamen we een groepje toeristen tegen die een natuurbosbeheerder (Staatsbosbeheer, red.) een uurtje hadden gehuurd. Ik kon "gratis" meeluisteren naar de geschiedenis van het kleine eilandje Vlieland die ooit bijna was weggespoeld door de zee. Annie wist veel te vertellen van de plaatselijke vegetatie: Op de grond groeide veel zeekraal en rode vetplanten, wist ze te vertellen. Hierna was het uiteraard weer tijd voor een bakje koffie. We gingen naar het Posthuys waar enkele vogelaars al een plekje op het zonnige terras hadden gevonden. Heerlijk: het leek wel hoog zomer! Sommigen namen ook de plaatselijke lekkernij; een cranberrygebakje. De cranberry is een kleine rode vrucht die volop groeit op het eiland.

Teruggekomen in Twest Endt werd er druk geëvalueerd wat we allemaal hadden gezien. Jan noemde met duidelijke en luide stem alle vogels op die er deze dag waren gespot. Dit werd door een ieder aangestreept in het "groene logboek". Hierna was het tijd om te gaan eten in het enige restaurant wat het eiland rijk was. We lieten ons de driegangenmaaltijd goed smaken! De "jongelui" gingen hierna nog het uitgaansleven op Vlieland bekijken en de overigen legden een potje kaart, keken televisie, of lazen wat. Doodmoe en tevreden ging ik tegen twaalf uur het stapelbedje opzoeken en viel binnen vijf minuten in slaap.

Maandag 10 oktober door Willy van Lanen

Zoals elke ochtend ook vandaag weer vroeg opgestaan. Extra vroeg zelfs omdat het onze taak was om het corvee te verrichten. Gelukkig vanochtend onszelf een schouderklopje kunnen geven omdat we weer lekker op tijd naar bed waren en zodoende geen probleem hadden met dit vroege tijdstip. Dus tegen half zes gingen we uit bed omdat er toch wel een aanzienlijke hoeveelheid koffie gezet moest worden voor die vogelaars die in het veld graag een bakkie willen drinken. "Dan zien we altijd wat" is de strekking van het verhaal. Of je daar dan ook werkelijk een koffiekkan voor twaalf kopjes voor moet hebben is volgens ons als corveeploeg nog steeds de vraag. Later zou echter blijken dat niets minder waar zou zijn op deze perfecte vogeldag.

Goed, tussen half zes en negen uur zijn we dus vooral bezig geweest met het zetten van sloten koffie, het klaarzetten van de borden, kopjes, schoteltjes, fruit, boter, pakjes drinken, brood, beleg, hagelslag, en andere belangrijke zaken. We konden het niet helpen dat we tijdens het ontbijt al bezig waren met het opjagen van de ander. We zagen het al gebeuren dat direct na het ontbijt iedereen direct op zijn of haar fiets zou springen om te gaan jagen. Het gaat er tenslotte bij een aantal mensen toch om dat het aantal soorten aan het einde van de excursie in ieder geval van dermate grote hoogte moet zijn dat je dit thuis heel trots kunt vertellen. Mocht het totaal te laag blijven, dan bestaat de kans dat daar gezegd wordt dat het een volgend jaar ook wel met een dagje naar de telpost gaan, afgedaan kan worden omdat daar soms nog een groter aantal soorten wordt waargenomen. In ieder geval zijn de meer speciale soorten daar al met regelmaat waargenomen. Het is mij echter als bescheiden vogelaar nog niet duidelijk of dit ligt aan de personen die waarnemen of aan de vogels die over komen vliegen.

Maar goed, even terug naar Vlieland met die prachtige dag. Ik vertelde dus al dat het belangrijk is om de jacht te openen zodra het ontbijt klaar is. Ook John doet aan deze vorm van jagen mee. (Zou hij dit wel in de gaten hebben? Ik dacht dat hij altijd tegen jagen was). De fiets wordt in de juiste richting klaar gezet, de fietstassen zitten helemaal vol met telescoop, statief, brood en een hele sloot koffie en voor je het weet is de kampeerboerderij helemaal uitgestorven. Het enige wat nog herinnert aan een aantal Udense vogelaars is de geur van verbrand rubber en een ander verder niet gedefinieerd geurtje.

We zetten koers naar het oosten van het eiland. Volgens anderen zou daar een Grauwe Klauwier gezien zijn de afgelopen dagen. Dit zou weer zorgen voor een extra soort op de lijst voor het eindtotaal. Alleen de hoogste versnelling is dan ook voldoende om de score te halen die je in gedachten hebt. Ik heb overigens nooit geweten dat er mensen zijn met toch redelijk korte benen, die zo hard kunnen fietsen. Al aangekomen op het oosten is het niet meer mogelijk een vogel waar te nemen. Achteraf snap ik waarom. Het blijkt erg moeilijk te zijn om iets te zien als je het snot voor je ogen hebt gefietst. We hadden geluk, de Klauwier werd vrij snel waargenomen door een groepje anderen die in een mum van tijd de rest van de groep via sms op de hoogte hadden gebracht van dit feit. Wij weer met volle toeren naar de fiets terug en al racend naar de plek even verderop waar de vogel gezien was. Helaas voor ons was het inderdaad verleden tijd. Het beestje was verder gevlogen en niet meer te zien. Binnen tien minuten was het zo druk met vogelaars, dat de kans van wederzien van de vogel ook tot een minimum beperkt zou zijn. Om alles nog meer compleet te maken, werd het van het ene op het andere moment ontzettend mistig. Het is als dit gebeurt altijd heel bijzonder om te zien hoe volwassen mensen die met twee benen stevig in de maatschappij staan zo snel in paniek kunnen raken. Gelukkig hadden wij daar geen last van en we besloten om van de nood een deugd te maken en terug te fietsen (rustig) naar het dorp om een lekkere uitsmijter te gaan eten. Als je niks ziet, mag je nou eenmaal met andere dingen bezig zijn. Tegen de tijd dat de eitjes achter de kiezen zaten begon het weer op te klaren en zijn we weer op de fiets gesprongen. We zijn richting de Noordzeekust gereden en hebben daar heerlijk in een zonnetje zitten kijken of er nog zeetrek waar te nemen was. Nou is het een feit dat je het warm krijgt als je hard fietst, maar als je gewoon in een t-shirt kunt fietsen op een Waddeneiland dan kun je maar één conclusie trekken en dat is dat het weer perfect is.

Toen we daar lekker zaten, kwam er wéér een sms binnen met de volgende zeldzaamheid op het eiland. Erg indrukwekkend om te zien wat een kort klein berichtje kan doen met het jagersinstinct van een Udense vogelaar.

Volgens de sms'jes zorgde het mooie weer ervoor dat de ene na de andere zeldzaamheid werd waargenomen. Intussen zorgden deze diverse waarnemingen vooral voor veel spanning bij een aantal van ons. Gaan we er heen of niet? Dit bouwde maar op en op en op een gegeven moment ging het zelfs zo ver dat we in staat waren om de crisisdienst van Vlieland te bellen om enkelen van ons psychische bijstand te verlenen. En toen ineens werd duidelijk dat er iets niet klopte. Hoe kan iemand nou een sms sturen van een waarneming bij de haven als die persoon naast je staat op de andere kant van het eiland. Wat zou dit nou kunnen betekenen? Stress maakte plaats voor agressie en wederom werd er een telefoontje gepleegd naar de crisisdienst met het verzoek om toch echt snel langs te komen alvorens er ongelukken zouden gebeuren. Na de nodige ondersteuning bleef men druk speculeren over hoe een en ander nou zomaar via de sms kon binnenkomen. Er werd nu en dan getwijfeld aan één van onze Udense vogelaars die helaas geen toestemming had van zijn partner om mee te gaan naar de wadden (info uit betrouwbare bron). Telkens weer werd echter gezegd dat het gewoon niet mogelijk kon zijn om op deze manier die sms'jes te versturen.

Helaas heeft dit fenomeen de rest van de dag verpest. De maaltijd was evenals de vorige twee dagen weer fantastisch. Het is echter bij de meesten niet opgevallen door de gebeurtenissen. Het corvee verliep gelukkig vloeiend en supersnel maar de sms'jes overstemden alles. Zelfs in de avond toen we gingen feesten omdat we klaar waren met corvee en dus vanaf morgenvroeg konden gaan zeuren tegen de volgende corveeërs, overstemden de sms'jes het gesprek en vooral de sfeer. Voor de eerste keer in de geschiedenis van de waddenexcursie viel het niet stil in de kroeg en had iedereen voldoende gesprekstof. Zelfs de deskundigen die bezig waren met het pool biljart konden niet imponeren omdat er alleen nog maar gesproken kon worden over de sms'jes. Zo tegen half elf hebben we wederom wijselijk besloten om terug te gaan naar de kampeerboerderij om net zoals voorgaande dagen lekker vroeg naar bed te gaan. Na zo'n imponerende dag is het goed rusten, dachten we nog. Helaas bleek dit echter anders dan verwacht. Ondanks de twee biertjes die we gedronken hadden konden we de slaap niet vatten. Die sms'jes hielden ons nog steeds bezig. Ik wil echter Riky Alma niet in de weg staan omdat zij het verslag zou maken van dinsdag en zal me dus beperken tot de klok van twaalf uur, op dat tijdstip werd nog druk gespeculeerd over wie er toch in godsnaam achter die vervelende sms'jes zou zitten. Ik hoop dat Riky alle lezers het antwoord zal geven op wie er in godsnaam zoveel ophef kon veroorzaken. Eén ding staat vast, het heeft veel meer stof doen opwaaien dan later toegegeven zal gaan worden. Ik vraag me af waarom dit nou zoveel stof heeft doen opwaaien. Was het dan toch het jagersinstinct wat het niet voor elkaar kon krijgen om de persoon te vangen die dit veroorzaakte, of waren er andere oorzaken? Ik vermoed dat we het antwoord nooit zullen krijgen. Excuses hiervoor.

Dinsdag 11 oktober door Riky Alma

05:00 uur: O jee, vandaag hebben wij corvee. Het is voor het eerst dat we met de herfstexcursie zelf moeten corveeën en dat doen we allemaal zo goed als we kunnen. 's Morgens zijn er twee problemen. 1: Op tijd opstaan en 2: koffie zetten. Probleem 1 wordt voor me opgelost door Ad van Wanrooij. Hij geeft me zijn wekkertje, zet dit keurig op tijd en wijst me het knopje waar ik de wekker af kan zetten. Voor probleem 2 vul ik alvast de vier koffiezetapparaatjes, zodat we snel aan de gang kunnen.

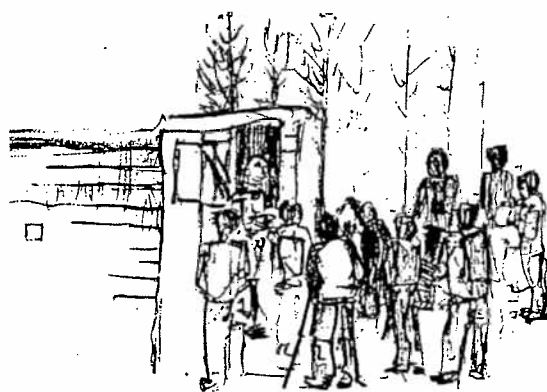
06:30 uur: Ik schrik wakker van een hels kabaal vlak bij mijn oor. Mijn God waar zit dat knopje. Alle smienten op kamer vier zijn wakker, terwijl er maar één smientje uit hoeft! Smient Annelies biedt de oplossing. Met behulp van haar zaklamp wordt deskundig de batterij verwijderd. Ik haast me naar beneden, waar Jan Verhoeven al vanaf half zes koffie aan het zetten is. Waar heb ik me in hemelsnaam druk over gemaakt. Als je een goede corveeploeg hebt, dan loopt het allemaal gestroomlijnd en vanzelf.

09.10 uur: De meeste vogelaars zijn al lang op pad. Met een groepje van negen besluiten we al vogelend naar het ringstation de Vinkenbaan te gaan. Deze ligt in de derde Kroonspolder aan de westzijde van het eiland. Dit gebied is meestal niet toegankelijk voor bezoekers, maar we hebben van Toy gehoord dat je op elke dinsdag en donderdag tussen elf en twaalf uur daar als bezoeker welkom bent. Onze reisleiders zijn Willie en Peter en verder bestaat ons groepje uit vogelaars die nog veel kunnen leren. Als we uitkijken over het wad zien we de voor ons toch al wel bekende soorten zoals Kokmeeuwen, Zilvermeeuwen, Scholeksters, Wulpen, Rosse Gruto's en voor in het weilandje Spreeuwen, Graspiepers en ook een Kievit. Het is voor mij de eerste Kievit die ik hier zie. Omdat we toch met veel beginners zijn, zet ik mijn nieuwe telescoop op om de Kievit eens goed te bekijken. Er wordt dankbaar gebruik gemaakt van de telescoop. Omdat ik de kleinste ben van de club is het voor iedereen mogelijk er door heen te kijken. Een beetje door de knieën gaan en het lukt. Maar kom op, we moeten verder. Een paar honderd meter verder, springt Willie van zijn fiets af en wijst ons op een Torenvalk midden op het pad. Ook de Torenvalk geeft ons de kans om hem goed te bewonderen.

10.15 uur: We hebben nog geen kilometer gefietst en als we op tijd op het ringstation willen zijn, zullen we toch een beetje voort moeten maken. Al kletsend en fietsend passeren we een heleboel vogels. Ik besluit een beetje terug te blijven en signaleer Rotganzen, Houtduiven, een overvliegende Aalscholver, Wilde Eenden, zwevende Buizerden, opvliegende Graspiepertjes en de Witte Kwikstaart. Verder hoor ik Winterkoning, Roodborst, Goudhaantje, Pimpelmees, Koolmees en nog een heleboel wat ik niet thuis kan brengen. Hé, ons groepje is weer van de fiets af. Wat wordt er nu gespot? Als ik aankom, zie ik twee Roodborsttapuitjes en in de wei mijn eerste Grauwe Gans. Ze laten zich weer prachtig zien. Als we weer een stukje verder zijn, wijst Peter Noy me op een bekend geluid. Is dat de zang van de Merel? Ja hoor, dat kan niet missen! Het is voor Peter de eerste keer dat hij met de herfstexcursie op één van de eilanden de zang van de merel hoort! Een bijzondere waarneming! Ondertussen zien we steeds meer vogelaars die naar dezelfde bestemming op weg zijn.

10.45 uur: Met zo'n twintig vogelaars staan we het bord te lezen voor het ringstation, waar staat dat we tussen 11.00 uur en 12.00 uur welkom zijn. Wachten is nou niet bepaald de sterkste kant van ons, dus we wandelen gewoon aan. Onderweg zien we al verschillende netten en horen we ook verschillende lokgeluiden die afgespeeld worden, waarmee meteen de bijzondere waarneming van Peter is verklaard.

Een drietal ringers is aanwezig om ons te verwelkomen. We krijgen een heel interessante uitleg over het ringstation van één van hen. Er worden dagelijks vogels gevangen en geringd in de periode augustus t/m november ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek. Het is heel belangrijk dat er terugmeldingen komen. Willie heeft onderweg een geringd, dood roodborstje gevonden en levert dit in. Het blijkt op dit ringstation geringd te zijn. Elk half uur gaat één van de leden van de ringgroep het gebied in om de gevangen vogels te verzamelen.

De vogels worden in een linnen zakje gestopt. Omdat ze dan in het donker zitten, zijn ze heel rustig. Onze groep wordt gesplitst om het daadwerkelijke werk te kunnen zien. Ik zit in de tweede groep en heb dus rustig de tijd om mijn lunch weg te werken. Het enige wat een beetje irritant wordt zijn die mechanische vogelgeluiden. Het is prachtig weer en we genieten van het zonnetje. Na ruim een half uur zijn wij aan de beurt. Het eerste vogeltje dat geringd gaat worden is een vrouwtje Zwartkop. Deze worden op dit moment veel gevangen. We zitten dus in een piek van de Zwartkoppentrek. Onze gids vertelt waar ze zo allemaal naar kijken. Allereerst naar het verenkleed. Dit zegt vaak iets over de leeftijd van de vogel. (hebben we te maken met een juveniel of met een volwassen exemplaar). Dan wordt er gekeken naar de vetlaag op de borst. De vogels komen aan op Vlieland om op te vetten voordat ze weer verder trekken. De lengte van de vleugel wordt gemeten, aan het pootje komt een ring en het vogeltje wordt nog gewogen. Alle gegevens worden zorgvuldig genoteerd. Er hangen verschillende maten strengen van ringen. Bezoekers kunnen als sponsering zo'n streng adopteren en als je dan je e-mail adres doorgeeft, krijg je een berichtje van de ringgroep als er een terugmelding komt van een gevonden vogel met jouw ring om. De Vogelwacht koopt twee strengen. Als we een melding gaan krijgen, proberen we dit op onze website te plaatsen. Er zijn verschillende vogelaars die privé ook zo'n streng adopteren. Als we gezien hebben dat er verschillende vogels geringd worden, komt één van de leden van de ringgroep met een nieuwe lading vogels. Er blijkt een Waterral tussen te zitten. Dit is een schuwe vogel, die moeilijk te spotten is. Op aandringen van ons komt deze als eerste aan de beurt. Een unieke kans om deze vogel eens goed te bekijken. Als de gegevens van de waterral genoteerd zijn, komt onze enthousiaste ringer naar buiten, waar we de gelegenheid krijgen om uitgebreid te fotograferen.

13.00 uur: zeer voldaan over deze onverwachte excursie wandelen wij weer naar de fietsen. Daar moet door verschillende mensen weer gegeten worden, want deze hebben hun lunch in de fietstas zitten. Omdat de groep toch wel aardig groot is en we al gegeten hebben besluiten Lies en ik aan te fietsen op zoek naar een ander groepje. Liesbeth, Petra, Tonnie en Peter volgen, zodat we helemaal niet op zoek hoeven, maar meteen al een groepje gevormd hebben. We besluiten de eerste Kroonspolder in te wandelen. Hier treffen we een vogelparadijs aan. Het is echt te veel om op te noemen. Op een gegeven moment vliegen duizenden vogels op. Een magnifiek gezicht, we speuren de hemel af naar één of andere rover, maar deze kunnen we helaas niet vinden. We stuiten zo ongeveer op onze complete eigen roofvogelwerkgroep en deze vragen ons vol enthousiasme of we ook die Slechtvalk hebben gezien, die in de lucht een prooi verschalkte. Nee dus! We vogelen ongeveer een uurtje met deze ervaren rotten mee en krijgen van alle kanten uitleg. Opnieuw vliegen zwermen vogels op en nu zien we natuurlijk de boosdoener (opnieuw een Slechtvalk) bijna meteen. Even later spotten we zelfs de Kleinste Jager! Als het clubje ons weer gaat verlaten, zegt Jan dat we op moeten letten of we de Zeearend zien, want deze is ook al door iemand gespot. Waarop ik aangeef echt niet te weten hoe ik deze kan herkennen. Maar dat is heel eenvoudig als ik helemaal in de schaduw kom, dan heb ik te maken met een zeearend!

15.00 uur: eigenlijk tijd om een terrasje te pikken, maar na een korte discussie besluiten we door te gaan naar de zee kant. Hier worden we verrast door twee zwemmers waar steeds een zeehondje bij opduikt. Het lijkt wel of ze samen aan het spelen zijn. Grappig om te zien. Er zitten verschillende strandlopertjes, maar we moeten helemaal naar beneden om, met het boek erbij, te bepalen of we nu Drieteenstrandlopers of Bonte Strandlopers zien. Na een korte discussie besluiten we dat het Drieteenstrandlopers zijn. Er zitten ook Steenlopers en Kanoeten tussen, maar deze zijn gemakkelijker te herkennen.

16.30 uur: we besluiten rustig aan door de duinen terug te vogelen naar ons honk. Onderweg speuren we heel gedetailleerd een gedeelte van de duinen af om de Strandleeuwerik te vinden. Helaas, deze vogel is gevlogen!

17.45 uur: moe en voldaan komen we bij onze groepsaccommodatie aan. Even opfrissen, wat drinken en dan weer corveeën. Als ik eerlijk ben, dan vind ik die avondcorvee toch wel zwaar. Wat dat betreft zou ik het een goed idee vinden om, als er niet voor ons gekookt wordt, het volgend jaar elke avond uit eten te gaan.

21.30 uur: we besluiten met een aantal naar een cafeetje in het dorp te gaan, de laatste avond ga ik wel mee. Per slot van rekening mogen we morgen uitslapen, want dan hebben we om kwart over acht uur pas ontbijt.

24.00 uur: terwijl ik bezig ben met het eerste potje poolbiljarten van mijn leven, bedenk ik me dat mijn dag als redactrice er op zit. Ik kan mijn notitieboekje neerleggen en gerust nog een lekker pilsje drinken.

Woensdag 12 oktober door Carel van der Sanden

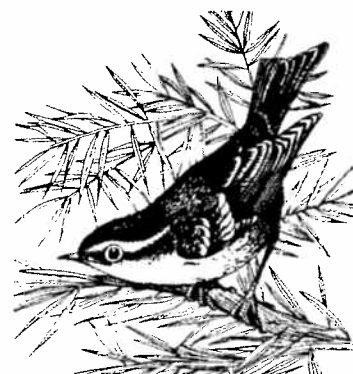
Er was nog niemand die een verslagje zou schrijven voor deze laatste dag op Vlieland, daarom hebben ze mij hiervoor maar vrijwillig opdracht gegeven. De dag begon zoals alle andere dagen met om acht uur ontbijt, daarna koffers pakken en op de kar plaatsnemen.

Nu nog vlug op de fiets en even gaan kijken of de Velduil misschien nog zou willen vliegen, maar helaas deze liet verstek gaan. Na nog wat rond te hebben gefietst was de tijd aangebroken om de fietsen in te leveren en langzaam aan naar de boot toe te wandelen.

Daar aangekomen moesten we met zijn alle in de rij voor de groepsfoto, maar liefst vijf keer moest er gelachen worden om hopelijk één goede foto er uit te slepen. Tegen de klok van twaalf werd het tijd om Vlieland te gaan verlaten, de boot vertrok richting vaste wal.

Eenmaal op de vaste wal aangekomen begon de terugreis per auto. Na een lange tocht gelukkig weer heelhuids thuisgekomen, al heb ik uit betrouwbare bronnen vernomen dat er sommige bij zijn die de afsluitdijk twee maal gezien hebben op de terugreis, hoe dit kan weet ik niet, maar volgens mij !!!!!!!!!!!

Het was een hele ervaring om voor de eerste keer met een grote groep op excursie te gaan. Maar het was een mooie ervaring om zo met velen het eiland te verkennen. Vele vogelsoorten heb ik gezien en gehoord, de mooiste waren voor mij ongetwijfeld de Bladkoning, Velduil, Grauwe Klauwier en Roze Spreeuw die ik na twee uur kijken naar een hele grote groep Spreeuwen eindelijk te zien kreeg. Het eiland Vlieland was voor mij geheel nieuw, maar het leek erop dat je overal bult op moest fietsen en de stukken die naar beneden gingen korter waren dan omhoog. Welke kant je ook heen ging.

Prachtig weer en mooie natuur bezorgden ons een ongekend aantal vogels. Het valt niet mee om een verslag te maken van een lange dag waarvan je de meeste tijd op de boot en in de auto hebt doorgebracht. Daarom stop ik er nu maar mee en dank iedereen voor een gezellige tijd op Vlieland.

Vogelwaarnemingen excursie Vlieland door Jan Verhoeven

1	Roodkeelduiker	45	Drieteenstrandloper	89	Zwarte Roodstaart
2	Parelduiker	46	Kanoet	90	Paap
3	Fuut	47	Krombekstrandloper	91	Roodborsttapuit
4	Dodaars	48	Bonte Strandloper	92	Tapuit
5	Jan-van-Gent	49	Paarse Strandloper	93	Merel
6	Aalscholver	50	Kleine Strandloper	94	Kramsvogel
7	Kleine Zilverreiger	51	Kemphaan	95	Koperwiek
8	Blauwe Reiger	52	Wulp	96	Zanglijster
9	Lepelaar	53	Rosse Grutto	97	Grote Lijster
10	Kolgans	54	Tureluur	98	Tuinfluit
11	Grauwe Gans	55	Groenpootruiter	99	Braamsluiper
12	Rotgans	56	Oeverloper	100	Zwartkop
13	Bergeend	57	Houtsnip	101	Bladkoning
14	Nijlgans	58	Watersnip	102	Fitis
15	Smient	59	Bok	103	Tjiftjaf
16	Wilde Eend	60	Middelste Jager	104	Goudhaantje
17	Krakeend	61	Kleinste Jager	105	Baardman
18	Pijlstaart	62	Kleine Jager	106	Matkop
19	Slobeend	63	Kokmeeuw	107	Pimpelmees
20	Wintertaling	64	Stormmeeuw	108	Koolmees
21	Tafeleend	65	Zilvermeeuw	109	Zwarte Mees
22	Eider	66	Grote Mantelmeeuw	110	Staartmees
23	Zwarte Zee-eend	67	Kleine Mantelmeeuw	111	Boomkruiper
24	Middelste Zaagbek	68	Grote Stern	112	Grauwe Klauwier
25	Blauwe Kiekendief	69	Visdiefje	113	Spreeuw
26	Bruine Kiekendief	70	Dwergstern	114	Rose Spreeuw
27	Sperwer	71	Zeekoet	115	Vlaamse Gaai
28	Havik	72	Houtduif	116	Ekster
29	Buizerd	73	Holenduif	117	Kauw
30	Zeearend	74	Turkse Tortel	118	Zwarte Kraai
31	Torenvalk	75	Velduil	119	Bonte Kraai
32	Slechtvalk	76	IJsvogel	120	Huismus
33	Smelleken	77	Grote Bonte Specht	121	Vink
34	Fazant	78	Veldleeuwerik	122	Keep
35	Waterral	79	Strandleeuwerik	123	Appelvink
36	Waterhoen	80	Boerenwaluw	124	Sijs
37	Meerkoet	81	Oeverpieper	125	Groenling
38	Scholekster	82	Graspieper	126	Putter
39	Kluut	83	Witte Kwikstaart	127	Frater
40	Bontbekplevier	84	Gr. Gele Kwikstaart	128	Kneu
41	Goudplevier	85	Winterkoning	129	Kruisbek
42	Zilverplevier	86	Heggenmus	130	Ortolaan
43	Kievit	87	Roodborst	131	Rietgors
44	Steenloper	88	Gekraagde Roodstaart		

Totaal 131 soorten.

De mysterieuze wereld van de Ekster

Mijn dochter woont in een huis met een grote tuin. Er staan veel struiken en bomen in en er komen ook veel vogels. Allerlei soorten kom je er dagelijks tegen. Een Koolmees had geen geduld om te wachten tot er een nestkastje was opgehangen. Het ging zijn nestje er al in maken toen het kastje nog tegen de gevel stond. Eenmaal opgehangen ging hij gewoon door met broeden en bracht zijn jongen groot. Ook Eksters zijn heel erg geïnteresseerd in de tuin. Vooral als er kippen van de burens los rond lopen, al scharrelend en paadjes makend door de maagdenpalm. Ze leggen regelmatig een eitje onder een conifeer en dat wordt dan met smaak door de eksters opgepeuzeld. Eksters verraden zich door hun gedrag. Is er niets bijzonders aan de hand dan lopen ze gewoon. Maar zijn ze iets van plan dan laten ze hun vleugels een beetje hangen en lopen ze huppelend rond. Dit gedrag was mijn dochter opgevallen en ze ging er speciaal op letten. Toen begon de wedstrijd: wie had het ei het eerst te pakken. Mijn dochter zag een kip door de maagdenpalm lopen in de richting van de bewuste conifeer en even later weer teruglopen. Dit was het moment. Zij vloog naar buiten en, jawel, daar lag een kakelvers ei. Bingo! Wat later kwam een Ekster die de kip ook had zien lopen. Huppelend kwam hij op de conifeer af, maar hoe hij ook zocht, geen ei! Hij snapte er duidelijk niets van. Dit tafereel herhaalde zich vele malen. Het was een complete wedstrijd, elke dag. Totdat de kippen in het hok moesten blijven vanwege de vogelpest. Pech voor de Eksters, dus moesten ze op zoek naar ander voedsel. Weer viel het gedrag op. Wat deed een Ekster daar in de kleine bolconifeer? Toen hij weg was ging mijn dochter kijken. En wat bleek nu: hij had een dode muis verstopt in het boompje. Die bolconifeer gebruikte hij dus als provisiekast. Als er geen eieren meer zijn om te eten moet er iets anders komen. Zelfs de koffiepads in de vuilnisbak zijn niet veilig. Soms is de bak zo vol dat het deksel niet goed dicht kan. Dan gaan ze inspecteren of er iets eetbaars in zit, je weet het maar nooit. Voor de Eksters is de dag dat de vuilnisbak buiten staat een feestdag. Ze gaan gezamenlijk op zoek naar eten en maken er een gezellige bende van. Mijn dochter mag de rommel die ze daarbij maken dan weer opruimen. Eksters zijn ondeugende straatjongens, die ons met hun streken aardig bezig kunnen houden. Je weet nooit wat ze van plan zijn. Of toch? Als ze huppelen!!!

Adrie Nijssen

Herfst (door Adrie Nijssen)

*Lopend door het water.
Met de herfstzon op mijn rug.
Denk ik terug.
Aan de zwoele warme dagen.
Toen we te zonnen lagen.
De herfst doet de bladeren kleuren.
En verspreidt haar kruidige geuren.
De bladeren dwarrelen van de bomen.
In koperen kleuren, de herfst is gekomen.
De ganzen landen kwakend op het water.
De zwanen zoeken naar voedsel, hun jongen
zijn groot.
De kieviten dartelen door de lucht.
De meerkoeten dobberen rustig rond,
al duikend naar voedsel.
De eenden genieten van de warmte.*

*De zon maakt gouden randjes aan de
kabbelende golfjes.
Een school kleine visjes zwemt voorbij,
dartele sprongetjes makend.
Er is een einde gekomen aan het lome,
de laatste vruchten aan de bomen.
Veel vogels zijn vertrokken naar verre
streken,
we zullen ze missen vele weken.
De rust is neergedaald in de natuur.
Het gouden schijnsel van de late najaarszon.
De laatste bloemen staan in het plantsoen.
Lopend door het water met de gouden
herfstzon op mijn rug,
geniet ik van al het moois en weet,
dit komt elk jaar terug.*

In gesprek met...Theo en Dorien Versteegden

Om een echtpaar te interviewen was weer eens iets anders Twee mensen die al veertig jaar bij elkaar zijn en samen de hobby van het vogelen opgepakt hebben. De liefde voor de natuur was er altijd al, maar het echte vogelen begon nadat Theo bij de vrijwillige brandweer leeftijdsontslag kreeg (hij was toen vijfenvijftig jaar). Dit verschijnsel zien we wel vaker bij de Vogelwacht: eerst een werkzaam leven en vrijwilligerswerk, om daarna een hobby op te pakken, waar nu eindelijk tijd voor is. We zijn natuurlijk altijd blij met actieve leden, hoe jong of oud ze ook zijn.

Een vogelvriendelijke tuin

Theo en Dorien wonen in wat je nog ‘een oud karakteristiek stukje Uden’ kunt noemen, de St. Annastraat. Al vijfendertig jaar wonen ze in dit huis. Je ziet al meteen dat ze een vogelvriendelijke tuin hebben; heel veel vetbollen en pindanetjes hangen voor het raam. De verschillende soorten mezen bungelen er aan, een leuk gezicht. Ook de diverse vogelboeken

liggen klaar om geraadpleegd te worden. De tuin grenst aan een boomkwekerij van de gemeente met een vijver. Hier komen veel vogels op af, ook de Blauwe Reiger wordt regelmatig gesignaleerd. “Vorig jaar hadden we hier wel vijfentwintig verschillende soorten vogels”, vertelt Dorien met veel enthousiasme. Hierop volgt prompt mijn vraag: “Wat hebben jullie met vogels dan”? Deze vraag stel ik al de mensen die ik interview; wat heb je met vogels en waarom ben je bij de Vogelwacht gegaan? Theo steekt van wal; hij is altijd met vogels en de natuur opgegroeid. Hij is geboren en getogen op Slabroek. Vroeger leerde hij dat er nuttige en schadelijke vogels zijn. De nuttige (met spits bekje) eten de insecten weg, de schadelijke moet je zien kwijt te raken; Huismussen vernielen het dak, Spreeuwen en Merels eten de kersen op. Deze mocht je ook schieten, gelukkig gaan de meeste mensen daar nu wat bewuster mee om. Nu is Vogelbescherming Nederland bezig met het opzetten van een plan

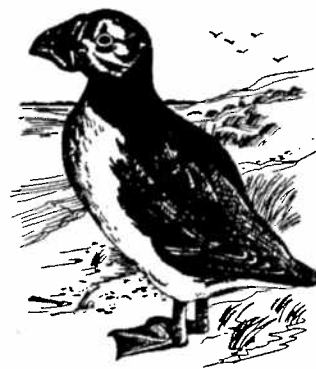
om de Huismus meer kans te geven, terwijl ze vroeger als schadelijk gezien werden. In enkele decennia kan er veel veranderen. Theo vindt dat ook rond hun huis er beduidend minder Huismussen zijn dan vroeger. Hij ziet meer Heggenmussen en mezen. Iedere ochtend strooit hij kleingemaakt brood in de heg, sommige vogels zitten daar al op te wachten. Zoiets weten ze al heel snel.

Theo kende van vroeger al veel vogels, maar niet genoeg. Hij wilde er meer van weten. Bovendien hebben ze in de winter andere kleuren dan in de zomer, dat maakt het er allemaal niet gemakkelijker op. Soms kon hij een vogel gewoon niet gevonden krijgen in het boek, maar dan was die in winterkleed. Vandaar de Vogelwacht. Hij kende Jan-Willem al een beetje via Brakel-Atmos. “Die vond dat ik maar eens lid moest worden, maar dat zegt hij natuurlijk tegen iedereen”, is zijn commentaar. Hij heeft het lidmaatschap voor een jaar cadeau gekregen van de buurvrouw. Het is bij mijn weten niet eerder gebeurd dat iemand een lidmaatschap krijgt als verjaardagscadeau. Hij is nu zes jaar lid en heeft al veel geleerd. Dorien is nu vier jaar lid. Eerst wandelde ze af en toe mee met de publiekswandelingen, hierdoor werd ze ook enthousiast en besloot ook lid te worden. Een belangrijke reden dat ze bij de club zijn gegaan, is dat je met gelijkgezinden je hobby kunt uitoefenen. Ook de gezelligheid en de gemoedelijke sfeer spelen daarin een belangrijke rol.

Meerdaagse Excursies

Die gezelligheid vinden ze ook terug tijdens de meerdaagse excursies. Ze zijn al vier keer mee geweest en hebben de twee meerdaagse excursies van 2006 al in hun agenda staan. Deze zijn volgend jaar alle twee op de Wadden, met Hemelvaart 2006 gaan we naar Texel en met de herfstexcursie 2006 naar Terschelling. "In die dagen kun je veel leren, al zit ik na een bepaalde tijd wel vol en ben ik een beetje vogelmoe", aldus Dorien. "Gelukkig wordt er ook naar de planten en de bomen gekeken, want die vinden wij ook interessant". Het van elkaar leren vindt ze erg leuk. Theo heeft op Slabroek veel met bomen te doen gehad en vindt het ook leuk om wat meer over bomen te weten te komen.

Met de Hemelvaartexcursie naar Friesland dit jaar, waren ze vijfendertig jaar getrouwd en zijn ze lekker in het zonnetje gezet door de groep met een mooi ontbijt en een lied. Dat werd natuurlijk wel op prijs gesteld. Op mijn vraag of ze niet mee wilden naar Schotland, zeiden ze: "We hadden al teveel vakanties gepland, alleen achteraf zijn er twee niet door gegaan". Hun dochter had ze zelfs aangeraden om mee te gaan, want die is er zelf ook geweest. Papegaaiduikers op vijf meter afstand zien is natuurlijk wel fantastisch! Misschien volgend jaar Lesbos, maar daar moesten ze nog eens over nadenken. Het is natuurlijk niet niets, zeven dagen alleen maar vogelen. Hoewel je er wel heel veel van leert.

Werk en hobby

Theo heeft voor zijn werk vijfentwintig jaar als onderhoudsmonteur gewerkt bij Diks en onderhield daar voornamelijk de machines. Hij heeft de opleidingen werktuigbouw en elektrotechniek gedaan en doet graag specifiek werk. Zulke technische mensen moet je met een nachtkarsje zoeken, dus weten ze hem nogal eens te vinden als er problemen zijn met machines. Ondanks zijn V.U.T. onderhoudt hij nog steeds machines voor bepaalde bedrijven. Hij heeft ook veel werk verricht in de Groenhoeve, toen de projecten Regenwater en Zonnestroom daar zijn uitgevoerd. Hij heeft toen menig uurtje in de Groenhoeve doorgebracht. Ook als er problemen zijn in de Groenhoeve op technisch gebied, is hij bereid om reparaties uit te voeren. Zo was laatst de boiler totaal doorgebrand en heeft Theo deze gerepareerd. Dit scheelt natuurlijk enorm in de kosten. Laat maar eens een onderhoudsmonteur komen en je bent gelijk arm. Hij heeft ook als vrijwilliger gewerkt bij de brandweer en is al vijfentwintig jaar lid bij ZIOG, de zwemvereniging. Op mijn vraag of hij iets voelt voor de senioren groep was het antwoord: "Daar heb ik geen tijd voor".

Dorien werkte vroeger bij de afdeling huisvesting van de gemeente. Toen de kinderen kwamen is ze gestopt met werken, vroeger was dat heel gewoon. Ze hebben een zoon en een dochter. Ze zit in het bestuur van de parochie en in de ziekenwerkgroep. Ze moet regelmatig vergaderen en ze gaat op bezoek bij zieke mensen. Ook volgt ze een cursus schilderen en tekenen. Ze heeft wel zin om volgend jaar de Piepcusus of de Vogelcusus te gaan volgen. Ze wil haar kennis over vogels vergroten. Allebei zijn ze aan alle kanten actief in onze samenleving, dat had ik al snel in de gaten. En altijd bereid om te helpen waar nodig, je zou ze dus 'dienende' mensen kunnen noemen. Petje af hoor!

Geen soortenjagers

Door beiden wordt duidelijk aangegeven dat ze nooit echte soortenjagers zullen worden. Ter plekke je werk laten vallen, in de auto stappen en op weg gaan voor een bijzondere soort, zien ze helemaal niet zitten. Dat is voor de echte 'fanatiekelingen'. Wel is Theo van plan binnenkort een digitale camera te gaan kopen om vogels te fotograferen. Alleen vindt hij het moeilijk om een

keuze te maken, er zijn zoveel verschillende soorten camera's. Onze clubavond over digiscoping was wellicht iets voor hem. Hij denkt er ook over om in de werkgroep Nestkasten mee te gaan helpen en dan het liefst in de regio Uden. Zullen we Leo alvast inlichten?

Ze vinden dat er tijdens wandelingen genoeg wordt uitgelegd. Het leren kennen van de vogels duurt enkele jaren, daar zijn ze wel achter. In het begin vonden ze het wel eens moeilijk om te vragen welke vogel ze nu zagen. "Ben ik nu de enige die niet weet welke vogel we zien" vroegen ze zich af. Gelukkig vragen ze dat nu gewoon en ze kennen ook steeds meer vogels, wat uiteindelijk de bedoeling is van het lidmaatschap bij de Vogelwacht. En meer kennis, geeft vaak meer bereidheid iets te beschermen en daar gaat het nu allemaal om!

Liesbeth Verkaar.

De Harde Notenkraker

- Op 21 oktober 2005 werd de 333.333e trekvogel over Telpost de Brobbelbies genoteerd, niet exact is bijgehouden wat voor vogel dit was maar gezien de telling die dag (1.333 (!) vogels, waaronder 1.118 Spreeuwen (83,8%)) zal het wel een Spreeuw zijn geweest. Deze vogels zijn sinds 2000 geteld in 1.880 uur (let wel: dit zijn ongeveer 80 dagen van 24 uur!) en zijn verdeeld over 137 soorten. Als we zo door blijven gaan dan zal in 2013 de miljoenste vogel geteld worden.
- We zijn bovendien goed bezig op de telpost: in onze telperiode (1 augustus tot 1 december) is er slechts één telpost (IJmeerdijk) op trektellen.nl die meer uren heeft geteld dan wij (In 2005 al 680 uur ten opzichte van 534 uur bij ons, stand 11 november).
- We zijn zelfs zo goed bezig dat Wim Gremmen, onze meetellende Ossenaar, verzuchtte: "Als ik thuis kom van de Udense Telpost, moet ik altijd eerst even in het woordenboek kijken om erachter te komen waar ze het allemaal over hadden!"
- De jeugd is ook fanatiek aan het trektellen geslagen. En dat viel nog niet mee! Want er was veel dat de aandacht opeiste: Twee reeën die uit de bosjes kwamen, twee loslopende honden (Daan, telpost vier: "Ik zie een vos achter een konijn aanrennen"!), rondhangende kraaien en veldleeuweriken, langsvliegende traumahelikopters en trekkende vliegen (groep drie telde zelfs 17 vliegen!!)
- Het is te hopen dat het "op twee gedachten hinkelen" van Peter Noy over de keuze van de voorjaarsexcursies niet leidt tot verplicht hinkelen om zodoende de grote toeloop op deze activiteiten in te dammen
- Gezien het reeds gestarte en frequente paargedrag van de Kerkuilen van Jan van den Tillaart, wordt het een fantastisch Kerkuilen jaar in 2006. We kunnen alvast beginnen met inkopen van extra serverruimte om alle Internet kijkers te plezieren.

R. Regulus

Excursie Meinweg Roermond, 25 september

Ik liep vanochtend vroeg de deur uit en constateerde niet het mooiste weer. Het stond zachtjes te regenen. Ik dacht: "Een beetje vogelaar laat de moed niet zakken en gaat toch positief de dag tegemoet". Ik heb altijd geleerd, dat als het vroeg in de ochtend staat te regenen, dan houdt het even later wel op. Ook dit kwam dit keer weer uit. Dus vogelaars, volgende keer niet in bed blijven liggen als de regen op het slaapkamerraam tikt.

Maar de opkomst viel niet tegen. Inclusief een juvenieltje Bergmans zijn we toch met vijftien vogelaars richting Roermond vertrokken. Riky heeft ons netjes allemaal een uitgestippelde route meegegeven om goed voorbereid te zijn. Maar zoals het voor een vogelaar niet meevalt netjes op de voorgeschreven route te blijven, zijn ook wij al in Uden daarvan afgeweken. Via Helmond en langs de Grote Peel richting Roermond. Alleen daar raakten wij het spoor bijster en tengevolge van enkele omleidingen. Tenslotte zijn we bij de parkeerplaats aangekomen waarvandaan we onze wandeling konden beginnen.

Nationaal Park De Meinweg. Dit ligt tien kilometer ten oosten van Roermond tegen de Duitse grens. Eén van de mooiste nationale parken van Nederland. Alles wat op de Veluwe aanwezig is vindt je ook hier terug. Wat hier vooral heerst, is de rust. Dieren die hier voorkomen zijn wilde zwijnen, adders, kikkers, libellen, salamanders, paarden en schaapskuddes.

Niet dat we dat dit allemaal zijn tegengekomen op deze dag. Wel zijn we paarden tegengekomen op onze wandelroute's. Ontzettend veel zwarte mestkevers op de wandelpaden, zodat we steeds op moesten letten dat we hier niet op gingen staan. Onderweg een mooie rups gezien die we fotogeniek vonden en moesten vastleggen. Ook hebben we omgewoelde grond gezien veroorzaakt door wilde zwijnen..

Het aantal vogels dat we hebben waargenomen is niet ontzettend spectaculair. De meeste hebben we dan ook op geluid waargenomen. In de verte zagen we wel een Groene Specht tegen de boom zitten. Dit is dan weer leuk om te zien. We hebben een leuke wandelroute gelopen.

Nadat we weer bij de auto's zijn teruggekomen besluiten we naar de Asseltse plassen te rijden om daar nog even een kopje koffie te drinken en nog even over de plassen te kijken. In tegenstelling tot de bossen en hei zie je hier meer dan je hoort. Alleen het geluid van rondvliegende ganzen heeft de overhand. Op het terras meerdere opmerkingen van "wat hebben we het toch goed".

De soorten die we als groep hebben mogen waarnemen:

Grauwe Gans, Houtduif, Roodborst, Boomklever, Boomkruiper, Goudhaantje, Kuifmees, Zwarte Mees, Pimpelmees, Gaai, Torenvalk, Buizerd, Matkop, Zwartkop, Koolmees, Kleine Bonte Specht, Grote Bonte Specht, Havik, Vink, Witte Kwikstaart, Winterkoning, Zanglijster, Wilde Eend, Tjiftjaf, Roodborsttapuit, Kauw, Meerkoe, Blauwe Reiger, Grote Mantelmeeuw, Nijlgans, Kokmeeuw, Aalscholver, Knobbelswaan, Kuifeend, Ekster, Tafeleend, Dodaars, Smient, Zilvermeeuw, Kraakeend, Fuut en Kauw. Toch nog 42 soorten in totaal.

Theo Veldpaus

Eurobirdwatch 2005

Afgelopen zaterdag 1 oktober zijn twintig leden van onze club al vroeg uit de veren gegaan om mee te doen aan de Eurobirdwatch 2005. Zij hebben dit samen met honderd andere vogelwerkgroepen uit het land gedaan. Deze teldag werd georganiseerd in het kader van de Internationale Euro Birdwatch van Birdlife International, waarbij ruim dertig Europese landen aan mee telden.

Vogelwacht Uden e.o. telt al vele jaren de vogeltrek in de Maashorst. Dit wordt gedaan vanuit een vast lint door de Maashorst. Dit jaar is er vanuit drie telposten geteld. Door middel van portofoons hebben de telposten communicatie met elkaar. De telgegevens zijn doorgegeven aan Vogelbescherming Nederland die ze landelijk verzameld en vervolgens doorgegeven heeft aan de Birdlife-partner in Turkije. In Turkije worden de Europese gegevens samengevat tot één rapport. Vogelbescherming Nederland zal zo gauw mogelijk een overzicht van deze dag op haar website plaatsen (www.vogelbeschermingnederland.nl).

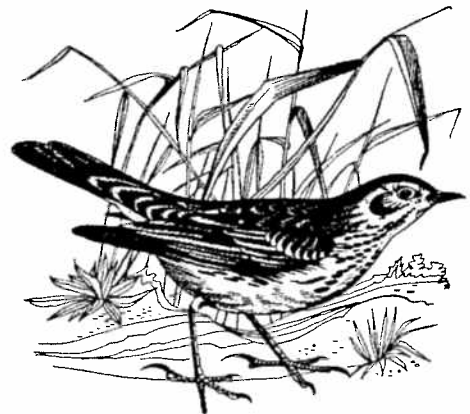
De weersvoorspelling die dag was al niet zo best, maar op hoop van zegen zijn we toch gestart. Al om zeven uur waren de drie posten bemand met tellijsten, portofoons en natuurlijk allerlei versnaperingen. Al direct werden er de meest fantastische soorten doorgegeven, van Rode Wouw tot Keizerarend. Vermoedelijk waren deze vogelaars niet nuchter met tellen begonnen. Gelukkig of misschien wel jammer werden we ontnuchterd door de regen. Diverse buien kwamen er over. Op de hoofdtelpost bij het “vierlandenpunt” hadden we al direct de tent opgezet, zodat we droog konden tellen. Ook onze winkel was tijdens het tellen present, diverse reclameblokken kwamen tussen het tellen door. Er werden vele zakken voer gekocht, maar of deze nu bedoeld waren voor deze teldag was niet geheel duidelijk. Rond tien uur zijn de telposten twee en drie (het Benkske) ermee gestopt, het regende teveel. Wij (echte diehards) zijn ondanks de regen toch doorgegaan met tellen, na elf uur trok het gelukkig goed open en de overtrekkende vogels namen toe. Echte aantallen hebben we deze dag niet meer gehaald. Opvallend waren wel de vele zwaluwen die deze dag nog overtrokken, 86 Boerenzwaluwen werden er geteld, met zelfs nog twee Oeverzwaluwen ertussen. De krenten in de pap waren wel de Kruisbekken die met een geluid als kippenkuikens overkwamen. Ook de catering was die dag weer als vanouds, broodje worst, erwtensoep en natuurlijk de vogelaarsbitter werden genuttigd.

De tellers die gestopt waren rond tien uur zullen wel spijt gehad hebben, maar gelukkig kan iedereen nog tot eind november lekker blijven tellen op onze telpost!!

De top drie van getelde vogels is;

1. Graspieper 155 stuks
2. Spreeuw 149 stuks
3. Boerenzwaluw 86 stuks.

Peter van de Braak

Hieronder het complete overzicht van de getelde vogels

Vogelsoort	7.00-8.00	8.00-9.00	9.00-10.00	10.00-11.00	11.00-12.00	12.00-13.00	13.00-14.00	totaal
Aalscholver	1	4	11		12		22	50
Boerenzwaluw	11	10	12	1	8	43	1	86
Boomleeuwerik		1						1
Gaai				2				2
Geelgors		1						1
Graspieper		102	3	24	9	15	2	155
Groenling		1						1
Grote Lijster	3	11			2			16
Oeverzwaluw					1	2		3
Kramsvogel			2					2
Kruisbek			0	21	6			27
Merel		1						1
Gele Kwikstaart	2	5						7
Grote Gele Kwikstaart	1							1
Sijs		1						1
Sperwer				2		1		3
Spreeuw	11	8		95	15	5	15	149
Vink	1	2				1		4
Witte Kwikstaart	6	5				1		12
Zanglijster				13	1			14
Totaal	36	152	28	137	48	68	40	534

Afscheid Vogelwacht Uden

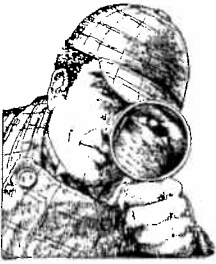
Sinds 1 juli wonen Peter en ik in Stevensbeek. Omdat de afstand Uden Stevensbeek toch iets te groot is en omdat we willen “integreren” in onze nieuwe woonomgeving hebben we besloten om ons lidmaatschap van de Vogelwacht Uden op te zeggen. Jammer, want we hebben veel plezier gehad en veel geleerd bij “De Club”.

Nog wat bedankjes.....

- Bedankt, Theo Thijssen voor alles wat je ons geleerd hebt op de tochten langs “onze” nestkasten;
- Bedankt, Leo Ballering voor je enthousiaste manier waarop je de nestkastencommissie leiding geeft;
- Bedankt, Peter Noy voor het punctueel organiseren van excursies, wandelingen en reisjes;
- Bedankt, Liesbeth voor de vrolijkheid waarmee je de secretaresse functie uitvoert;
- Bedankt, Bruurtjes Hermans voor het overbrengen van kennis en de politieke debatten tijdens de wandelingen;
- Bedankt, redactieleden voor het gezellige en informatieve “Bruujsel”;
- Bedankt, mensen van de Piepcursus, waarbij ik (Ineke) veel heb leren herkennen;
- Bedankt, alle leden. Houdt de vogelwacht in ere, want het is een prima “club”.

Van Peter en Ineke Kleijnen uit een vogelrijk Stevensbeek.

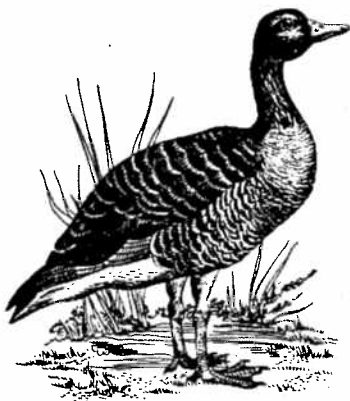
Vogel onder de loep... de Grauwe Gans

De Grauwe Gans is de meest voorkomende gans in Nederland. Het is nu nauwelijks voorstelbaar dat de Grauwe Gans nog geen drie decennia geleden een zeer zeldzame broedvogel is geweest, die plaatselijk zelfs werd uitgezet om te voorkomen dat de soort uit Nederland zou verdwijnen. Inmiddels broeden er in Nederland meer dan achtduizend paren en vestigt de soort zich nog steeds op nieuwe plaatsen. De Oostvaardersplassen in Flevoland vormden de uitvalsbasis voor dit opmerkelijke herstel.

De Grauwe Gans is de stamvader (en moeder) van de gedomesticeerde boerengans. Het zijn erg leuke gemoedelijke vogels als je ze op de weilanden met hun waggelende gang ziet foerageren. Vaak in grote groepen bij elkaar. De Grauwe Gans is een grote gans met bruingrijs verenkleed, roze poten en oranje-roze snavel. In de vlucht te herkennen aan tweekleurige ondervleugel en lichte voorvleugel. Het is een echte vegetariër, tijdens de broedtijd vooral grassen en moerasplanten, daar buiten worden ook granen, suikerbieten en aardappelen gegeten. Dit tot groot verdriet van vele boeren in Nederland want ze kunnen behoorlijk wat schade aanrichten aan het land. Grauwe Ganzen zijn Herbivoren ofwel planteneters: vogels die leven van plantaardig voedsel, zoals alle ganzen en zwanen. Grassen en wortelstokken zijn slecht verteerbaar, want de celwand van plantaardig voedsel is veel sterker en stugger dan van dierlijk voedsel. Er moet dus veel van gegeten worden; vijf ganzen eten evenveel als één koe! Een weiland wat bezocht wordt door een grote troep ganzen is dan ook in de kortste tijd helemaal kort gegeten en bevuild met hun mest.

Er is veel op ze gejaagd, maar daar wordt steeds meer tegen opgetreden. Sinds november 2000 is de jacht verboden en is de bescherming van ganzen eindelijk gerealiseerd. Als er schade aan het grasland is aangericht krijgen de boeren een tegemoetkoming van het rijk. Door het maken van aantrekkelijke ganzengebieden moet de schade elders afnemen. (Nota: ruimte voor ganzen). Helaas is deze regeling ook alweer achterhaald en mogen provincies zelf beslissen of er op ganzen gejaagd mag worden.

Ze komen uit het hoge noorden hier overwinteren of opvetten om door te trekken. Er komen in ons land wel tussen een half miljoen en een miljoen ganzen overwinteren. De Grauwe Gans broedt in het grootste deel van Noordwest-Europa en tot diep in Siberië. Nederland vormt de zuidwestelijke grens van het areaal van de Grauwe Gans. Het aantal broedgevallen stijgt nog ieder jaar. Vooral omdat we betere wetlands krijgen in Nederland. Door veel water is het voor de vos lastiger om de ganzen te belagen. Het nest wordt op de grond gemaakt, bij voorkeur op eilanden, en bestaat uit een verzameling van plantenmateriaal uit de omgeving. Wanneer er weinig geschikt materiaal voorhanden is wordt volstaan met een ondiepe kuil.

Meestal broedt een paartje, wat elkaar trouwens trouw is voor het leven, solitair maar soms wordt er ook in kolonies gebroed.

In de winter zijn er erg veel Grauwe Ganzen en ook andere ganzen te zien in Nederland. Een ideale vogel om eens vanaf een dijk of berm te bekijken met telescoop of kijker. En de moeite, dat zijn ze zeker! In de Ooijpolder zijn er vaak erg veel te zien en ook in weilanden in de polders rond de Maas zijn vaak groepen Grauwe Ganzen te vinden.

Ik zou zeggen, ga eens op zoek en zie dat deze zo gewone vogel eigenlijk helemaal niet zo gewoon is maar een perfect aangepaste vogel aan het barre winterse klimaat. Terwijl wij veelal achter de kijker of telescoop staan te verkleumen waggelen deze vrolijke ganzen rond en eten hun buikje vol. De kou, daar hebben ze helemaal geen last van.

Veel plezier en tot de volgende keer

Pedro van den Acker

Belevenis in Stevensbeek

De tuin bij ons nieuwe huis is een tijdje niet zo goed onderhouden, dus ik zit elk vrij moment op mijn knietjes om onkruid te verwijderen. Zo ook de laatste dagen van oktober, toen het zulk lekker weer was. Ik zat bij de vijver in de buurt toen ik in ons 'bos' geschreeuw en gefladder hoorde. Ik keek op en zag een Sperwer (vrouwje) met buit uit de takken tevoorschijn komen. De buit kon ik niet zo vlug determineren want het slaan van een prooi door een Sperwer had ik nog nooit gezien, door de spanning keek ik daar niet naar.

Nu ligt er op de vijver heel veel eendekroos, de Sperwer land op de vijver (waterlelieblad) en zakt iets dieper het water in, waardoor haar prooi onder water verdwijnt! De sperwer blijft zitten (het lijkt om haar prooi te verdrinken) en vliegt weer op met haar dode prooi in haar klauwen. Weer niet kunnen zien wat haar prooi was want nu was het arme beest doorweekt en onherkenbaar! De Sperwer vliegt uit mijn gezichtsveld en laat mij met open mond achter.

Ik zat vol vraagtekens. Zou de Sperwer zich hebben laten foppen door het eendekroos en gedacht hebben dat ze op een veilig weilandje landde. Toen van verbouwereerdheid even bleef zitten bij het bemerken van water. Of zou ze de intentie gehad hebben om haar prooi te verdrinken?

Deze vraag liet me niet los en ik heb vlug een mailtje gemaakt voor Leo, die mijn vraagbaak is. Hij wist het antwoord op mijn vraag ook niet direct maar hij zocht verder en vond op Internet dat er meer mensen zoiets gezien hadden; een Sperwer die zijn prooi in een regenplas verzoop! Er is zelfs een foto van gemaakt, Leo gaf me het internetadres:

http://www.birdpix.nl/album_page.php?pic_id=30046

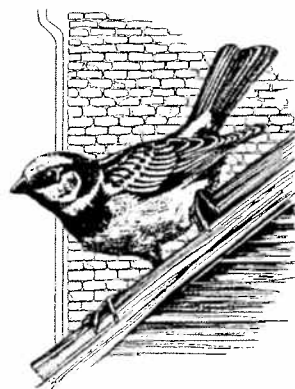
Wat je al niet meemaakt in Stevensbeek.

Ineke Kleijnen.

Blij met een dooie mus?

Met man en macht waren ze bezig geweest om zo'n 5.000.000 dominostenen overeind te zetten. Maanden van denkwerk en rekenwerk waren hier aan voorafgegaan. De mooiste figuren hadden ze gecreëerd. Weken hadden ze er over gedaan om alle stenen overeind te zetten. Een spannende bezigheid. Allerlei vernuftige veiligheidssystemen hadden ze ingebouwd. Je kunt per slot nooit weten. Eén moment van onbedachtzaamheid en... De hele sporthal was onderverdeeld in segmenten. Ieder segment had een sectieleider met onder zich een groep noeste mini bouwvakkers. Met het koude zweet in de handen plaatsten de wereldkampioenen in spé voorzichtig de laatste stenen. Niets kon er meer fout gaan. Ze sloegen elkaar op de schouder en sloten voorzichtig de deuren van de hal. Talpa zou rechtstreeks opnamen maken van het grootste domino-evenement aller tijden. Een hoge kijkcijferdichtheid was gegarandeerd. Misschien wel twee miljoen mensen! Wil de laatste man het licht uit doen?

Niemand wist hoe ze was binnengekomen! Op eens was ze er. Vrolijk tsjilpend zat ze op de basket en keek de bouwlieden ontwapenend aan. 'Kijk eens, wat een schattig musje' merkte iemand op. Alsof ze hierdoor werd aangemoedigd vloog de indringer om laag en landde op een grasgroen tapijt van dominostenen. De stemming sloeg al gauw om in paniek toen met zacht ritmisch geratel zo'n 10.000 stenen horizontaal gingen. Shit, daar gaat ons wereldrecord! Opgeschrikt door dit wanhopige geschreeuw zette de boosdoener zijn zoektocht naar iets eetbaars elders voort en andermaal gingen 10.000 stenen plat. Grote paniek! Van alles hebben ze geprobeerd. Alle ramen en deuren werden opengezet. 'Strooi broodkruimels', meende de een. 'Nee, een net werkt beter', vond een ander. 'Is er misschien een ornitholoog in de zaal?' Toen, tot overmaat van ramp een mozaïek van 7.000 stenen vroegtijdig werd 'onthuld' stond haar lot vast. Ze moest sterven. Niets vermoedend van de moordlustige stemming beneden haar vloog ons musje uit arren moede terug naar de veilige basket, hoog boven het gewoel. Met één welgemikt schot kwam er een einde aan dit broze leventje. Ze hebben het nog opgeraapt. Haar veertjes plakten aan het nog warme vogellijfje van het pasgeronnen bloed. Met haar vochtige oogjes wijd open, alsof het nog vragen wilde 'waarom', werd het in de vuilnisbak gemikt. De spelers slaakten een zucht van verlichting en waren al gauw weer in een hemelse stemming.

Maar buiten brak de hel los. Zelden heeft een vogel zoveel onrust verwekt. DOMINOMUS BEDREIGD WERELDRECORD en TALPA DOODT BESCHERMDE VOGEL kopten de kranten in grote chocoladeletters. Grote verontwaardiging in natuurminnend Nederland. Deskundige ornithologen en biologen spuiden gevraagd of ongevraagd hun mening in krant en actualiteiten rubrieken. Oproepen tot publieke ongehoorzaamheid werden gehoord. Ja, 'dierenliefhebbers' schroomden zelfs niet de organisatoren van dit dominofeest met de dood te bedreigen. In Nederland raak je trouwens aan dit soort oproepen wel gewend.

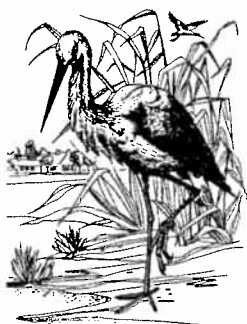
Weet je wat ik mij nou af vraag? Wie heeft die verrekte mus nou eigenlijk in die sporthal los gelaten? Zou de politie nog sporenonderzoek verrichten? Nog niets daarover heb ik gelezen.

Oproep: Wie van u heeft op de avond voor de moord een man met een rugzak in de nabijheid van die sporthal zich verdacht op zien houden? Uit de rugzak klonk hoogst waarschijnlijk een angstig en klaag'lijk getsjilp. De man droeg vermoedelijk een baard, geitenwollen sokken en een verrekijker. Gedacht wordt aan leden van het front tegen het Talpa-terrorisme.

Van uw plaatselijke verslaggever,
Joop Bergsma

Vogelgeheimen ontrafelen met zenders

Op 22 oktober organiseerde de Nederlands Ornithologische Unie ^[1] een studiedag met als thema "Vogelgeheimen ontrafeld met zenders". Hier werden voordrachten gehouden over habitatgebruik en trekroutes van een aantal vogelsoorten. Veel gegevens werden ontrafeld met behulp van zenders, variërend van transponders, kleine in glas ingekapselde microchips, radio-telemetrie tot en met satelliet-telemetrie. Ik ga hier geen uitgebreid verslag van de hele dag geven maar som een paar leuke weetjes op!

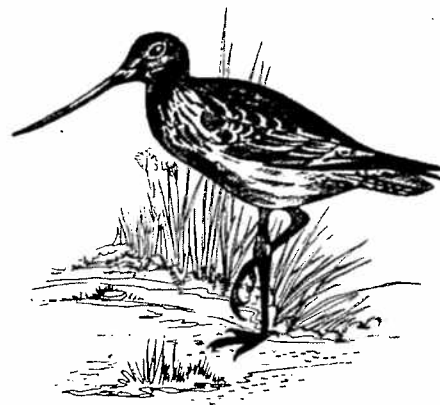
De eerste (bekende) aanwijzing dat Ooievaars in Oost-Afrika overwinteren werd in 1822 verkregen toen er in Spanje een ooievaar werd gevonden die een speer in zijn hals had zitten, afkomstig van een oost Afrikaanse stam! Overigens is dit de eerste en enige Oostelijk trekkende Ooievaar waarvan bekend is dat deze in Spanje terecht kan komen (Ooievaars die in Oost Afrika overwinteren trekken via Israël en komen in principe niet langs Gibraltar). Tachtig jaar later (rond 1900 is er begonnen met ringonderzoek en weer tachtig jaar later is er begonnen om vogels uit te rusten met zenders om hun doen en laten te registreren.

Telemetrie bij steltlopers: gebiedsgebruik en timing van voorjaarstrek

Door Bernard Spaans (NIOZ)

Uit eerder onderzoek met kleurringen blijkt dat deze vogels eigenlijk helemaal niet 'zo vrij als een vogeltje' zijn, elke vogel heeft of een eigen territorium op het wad (Scholeksters) of een beperkt gebied waar ze elke dag foerageren (Kanoeten). Om individuele vogels beter te onderzoeken zijn er Kanoeten en Rosse Grutto's gezenderd met een kleine radiozender van 1,6 gram die een bereik heeft van één kilometer (en vijf kilometer in de lucht), deze zender wordt op de rug geplakt en valt na twee maanden eraf; de vogels lijken er geen last van te hebben. In het hele waddengebied zijn automatische ontvangstposten neergezet en als een vogel daar binnen een straal van één kilometer in de buurt komt wordt deze geregistreerd.

Uit het onderzoek bleek dat Kanoeten, die op het westelijk wad gezenderd waren, erg honkvast waren maar die van het Oostelijk wad veel vaker vluchten (van meer dan honderd kilometer) naar het westelijk wad maakten. De oorzaak is nog onbekend. Bij de Rosse Grutto's is het bekend dat ze een zeer smalle trekbaan (paar kilometer breed) over zuid Zweden hebben als ze in het voorjaar naar Siberië vertrekken. In deze trekbaan zijn ook automatische ontvangstposten neergezet om afzonderlijke vogels te registreren. Over de rechtstreekse afstand (Texel - Zweden) van 650 km is de verwachte trekduur tien uur (65 km/uur). Gemiddeld vertrokken de Rosse Grutto's op 30 mei en kwamen echter pas drie dagen later door over Zuid Zweden. De gemiddelde duur was 54 uur en varieerde tussen 19 en 89 uur!

¹ De Nederlands Ornithologische Unie is een vereniging die tot doel heeft het contact tussen amateurs en professionele vogelonderzoekers te bevorderen om zo de kennis die in beide kringen aanwezig is toegankelijker te maken. De vereniging staat open voor alle vogelliefhebbers maar richt zich in het bijzonder op mensen die verder willen kijken dan alleen het herkennen van soorten: www.nou.nl

Habitatgebruik van Grauwe Kiekendieven in een agrarisch landschap

Door Christiane Trierweiler

Tot 1988 was de Grauwe Kiekendief in hoofdzaak een bosvogel, maar in Nederland, Duitsland en Denemarken ging het heel slecht (met uitzondering van een behoorlijke opleving toen in de Flevopolders grote bospercelen werden aangepland). Sindsdien heeft de vogel een succesvolle overschakeling naar agrarisch landschap gemaakt en schakelde daarbij ook nog eens over van vogels als prooi naar veldmuis (en jonge Veldleeuweriken en Gele Kwikstaarten). Ze broeden nu vooral in tarwe (waar geen speciale beschermingsmaatregelen voor nodig zijn, de tarwe gaat er pas af als de jongen uitgevlogen zijn) en luzerne. De laatste wordt eerder geoogst maar er wordt een stuk van elf bij elf meter om het nest niet gemaaid en met stroomdraad tegen grond predatoren (vos, hermelijn) beschermd.

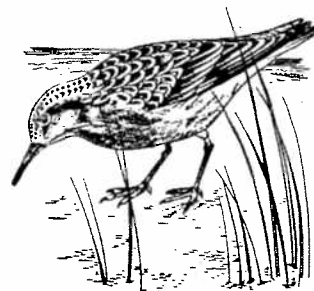
Een aantal Grauwe Kiekendieven mannetjes zijn gezenderd met een radiozender van 4,7 gram op de staart die met handontvangers gepeild moeten worden om te kijken waar ze zoal jagen en waar de meeste prooien gevangen worden. Vrijwilligers zijn met hun auto zo'n acht tot tien uur per dag achter deze vogels aangereden om daar achter te komen: een mannetje bleek een territorium van 69 vierkante kilometer te hebben (8,5 bij 8,5 kilometer) een andere maar 33 vierkante kilometer (5,5 bij 5,5 kilometer). Echter maar tien procent van dat gebied wordt gebruikt om te jagen en daar worden ook alle prooien gevangen! Er werd ook gevonden dat, afhankelijk van de muizen stand tot honderd procent van de mannetjes bigaam zijn en dus twee vrouwtjes en nesten met jongen moeten onderhouden. Tot nu toe werd aangenomen dat dit een veel lager percentage was (tot dertig procent).

Ook zijn er twee vrouwtjes gezenderd met een satelliet zender van twaalf gram (dit is te zwaar voor een mannetje maar niet voor een vrouwtje van 350 gram). Dit is gedaan om de trekroute in kaart te brengen. De zender werkt door middel van een zonnepaneeltje, gaat in principe drie tot zeven jaar mee) en is door middel van een harnas op de rug bevestigd en kan er dus niet afvallen, ook hiervan lijken de vrouwtjes geen last te hebben. Mocht de zender kapot gaan dan is de vogel het volgend jaar makkelijk op het nest te vangen om de zender te verwijderen. Tot nu toe werd gedacht dat grauwe kiekens via Gibraltar naar midden Afrika trokken, daar verbleven en via Tunesië en Italië weer terug trokken. Eén van de vogels heeft dat inderdaad ook gedaan maar daarvan is na een periode in Noord Afrika geen signaal meer ontvangen. Een technische storing lijkt voor de hand te liggen waardoor er geen contact meer tussen haar transmitter en de satellieten mogelijk is. Een andere optie is dat door de zware elektronische 'smog' (veroorzaakt door het NAVO-Middellandse Zee - eskader) het signaal er eenvoudigweg niet doorkomt. Het andere vrouwtje is echter via Italië en Tunesië naar Afrika getrokken en huist nu al weer enkele weken in Niger en Nigeria. Het grappige is dat beide vrouwtjes een typische trek vertoonden, in grote stappen naar bekende Grauwe Kiekendieven gebieden, daar enkele dagen blijven en dan ineens weer door naar het volgende gebied. De gemiddelde dagafstand varieerde dan ook tussen de 1,3 en 408 km. Op www.grauwekiekendief.nl is de trek helemaal te volgen!

Habitat gebruik van Kanoeten en trek van Kleine Zwanen

door Jan van Gils

Een Kanoet eet voornamelijk schelpdieren en slikt die (in tegenstelling tot de Scholekster) in zijn geheel door. De schelp wordt gekraakt in de spiermaag. Tijdens de trek heeft de kanoet een kleine maag maar als er in de Waddenzee opgevet moet worden dan verdubbeld de maag in gewicht zodat er sneller veel voedsel opgenomen kan worden. Vlak voor vertrek krimpt de maag dan weer.

En aantal Kanoeten zijn gezenderd zoals eerder aangegeven en hun eet(zoek) gedrag is bepaald in samenhang met hun maag grootte (dat met een echografie tijdens het opplakken van de zender uitstekend te bepalen is). Wat blijkt: het terrein gebruik hangt samen met de maaggrootte: Kanoeten met een kleine maag verbleven uitsluitend in een deel van het wad waar de zachtere krabben zaten, die met een grote maag in dat deel waar uitsluitend Kokkels zaten. Ook was de foerageertijd per dag korter bij een grotere maag (Kokkels leveren meer energie). Dit verschil was groot. De dieren met een sterke grote spiermaag foerageerden gemiddeld negen uur terwijl die met een kleine maag tot zeventien uur op het wad waren. Nu is dit in principe niet mogelijk omdat het wad maar twaalf uur per dag droog staat maar achter Texel en Vlieland neemt het tij geleidelijk in de richting van de kust toe en daar is het dus mogelijk om zeventien uur laag water te hebben. Binnenkort worden er twaalf Kleine Zwanen met een gele halsband uitgerust waarin een datalogger met batterij zit. Deze zendt geen signaal uit (kost veel energie) maar slaat twee keer per dag een satelliet signaal op. In dit signaal zit een code voor de plaatsbepaling (tot 25 meter nauwkeurig) en de datum en tijdstip. De batterij gaat twee jaar mee en is met een computer tot een maximale afstand van 300 meter af te lezen. De halsbanden zijn geel met zwarte letters bijvoorbeeld 199U en hebben een zwarte streep (datalogger). Mocht iemand zo'n Kleine Zwaan (zitten vanaf december op de Kraaijenbergse Plassen, de Princepeel, De Gement bij Vught en de Osse Polder) zien en dit doorgeven (kan aan Leo Ballering) dan kan er iemand van het onderzoek team komen om de datalogger af te lezen.

Wereldwijde plaatsbepaling: Russische brandganzen gevolgd met behulp van een daglengtemeter aan hun poot,

Door Goetz Eichhorn

Bij onderzoek naar Brandganzen wordt weer een andere methode gebruikt: deze krijgen een pootring met een dag(licht)lengtemeter en een datalogger in de buikholte geïmplanteerd die de gegevens (data) opslaat. Uit de daglengte is te berekenen op welke breedtegraad (de breedtegraad van een plek is de afstand van die plek tot de Evenaar) de vogel zich bevond en uit het midden van de lichtperiode (noen, 12 uur 's middags) is te berekenen op welke lengtegraad (de lengtegraad van een plek is de afstand van de meridiaan (lijn van pool tot pool) van die plek tot de nulmeridiaan (denkbeeldige lijn die door Greenwich bij Londen loopt). De nauwkeurigheid van deze meting is 50 tot 300 kilometer maar daar staat tegenover dat de data logger acht jaar meegaat en maar tien procent kost van een satelliet zender. Er zijn echter nog meer nadelen: In perioden waar het niet donker wordt (zomer in poolgebieden) is het de hele dag licht en ten tijde van de equinox (periode rond 21 maart en 23 september) dat de dagen en nachten over de hele aarde even lang zijn, dan kunnen er dus geen coördinaten berekend worden. Toch zijn er bij onderzoek met Brandganzen erg leuke resultaten mee bereikt (nauwkeurige trekroutes zijn bekend en deze vogels zitten eigenlijk alleen aan de kust zodat grote nauwkeurigheid niet nodig is).

De normale trekroute is vanuit de wadden in één keer naar de Baltische zee daar een korte periode opvetten en dan in één keer door naar Siberië. Maar vanaf 1998 vertrekken overwinterende Brandganzen steeds later uit de Wadden (scheelt zestig dagen!!!) en heeft zich een niet trekkende broedpopulatie in Zeeland gevestigd. Ook zijn er steeds zuidelijkere broedpopulaties ontstaan in Noord Rusland (Petjora delta, Archangelsk) en eilanden in de Baltische zee. Uit onderzoek met de daglengte meters blijkt dat de ganzen die het laatst vertrekken de korte stop in de Baltische zee overslaan waardoor ze toch op tijd in de broedgebieden aankomen. Hoe ze dit doen is nog onbekend want tot nu toe werd aangenomen dat ze het zonder de opvetperiode in de Baltische Zee niet in goede (broed)conditie de broedgebieden bereiken. Maar gezien het feit dat de wereldpopulatie zich explosief uitbreidt moet er toch iets anders aan de hand zijn!

Leo Ballering

Wetenschappelijk...

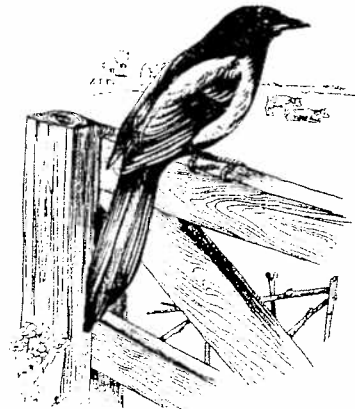
Vogelgedrag

Ieder vogeltje is eigenlijk niets minder dan een gevleugeld wonder. Hoe klein ze ook zijn, ze zijn tot gigantische prestaties in staat. Vaak vraag je je af: “Waarom doen ze het toch allemaal? Wat drijft hun voort?” Om iets daarvan te kunnen begrijpen gaan we ons in deze aflevering van ‘Wetenschappelijk’ verdiepen in vogelgedrag. En als we ons bezig houden met gedragskunde of ethologie, dan gaat het niet alleen over het domweg waarnemen van het gedrag. We gaan ons dan vooral afvragen: Waarom doen ze het.

Bij vogels treffen we, net als bij zoogdieren, twee typen gedragingen aan. In de eerste plaats het **instinctmatig-** of het **aangeboren** gedrag. Daarnaast het **aangeleerd** gedrag. We zullen beide begrippen eens nader onder de loep nemen.

Het instinct

Wat is eigenlijk instinct? Het instinct is het aangeboren vermogen om op een bepaalde manier te reageren in een bepaalde situatie. Nee, nu niet meteen afhaken, het wordt echt heel boeiend. Instinct is dus aangeboren, net als bijvoorbeeld de kleur van onze ogen of huid. Alle individuen van een soort hebben hetzelfde instinct. Bij een Ekster zal dit dus anders zijn dan bij een Koolmees of een Buizerd. Tot zover is dit overigens nog goed te volgen. Bij vogels is zelfs het vermogen om te kunnen vliegen, het bouwen van een nest, de balts en zelfs de vogeltrek grotendeels instinctmatig vastgelegd. Dat betekent dus dat vogels al deze handelingen automatisch doen zonder dat ze weten waarom ze het doen. Ze kunnen niet vooruit zien! Hoe we dat weten? Dat is keer op keer aangetoond door vogels vanaf het ei volkomen geïsoleerd van hun soortgenoten op te laten groeien. Ze vertonen vrijwel allemaal de voor hun soort kenmerkende eigenschappen. Ze doen de dingen op precies dezelfde wijze en op hetzelfde tijdstip als hun natuurlijke broers en zussen, die wél bij hun ouders zijn opgegroeid: vliegen, eten, paren, nestelen, enzovoort. Een Ekster bijvoorbeeld weet vooraf dus niet waarom hij een nest gaat bouwen en hoe hij het zal gaan vorm geven. Als zijn hormonen in het voorjaar weer op gaan spelen, begint hij er automatisch (lees instinctmatig) aan. Daarom bouwen alle Eksters, Zwaluwen, Winterkoningen, Staartmezen, enzovoort al duizenden jaren een zelfde nest. Begrijp je hier iets van? Ik niet, hier stopt mijn verstand! Het is voor mij een onvoorstelbaar wonder, dat allerlei zeer ingewikkelde gedragspatronen aangeboren zijn. Dat betekent dus: chemisch vastgelegd zijn en heel gewoon door de genen (de dragers van de erfelijke eigenschappen) worden doorgegeven.

Misschien maar goed ook. Stel je voor dat vogels zouden gaan nadenken over het bouwen van hun woning. Kreeg je waarschijnlijk net zo veel verschillen als bij de mens. De Mussen knus bij elkaar in een flatje, de Spreeuwen gewoon in een rijtjeswoning en de Zanglijster in een bungalow.

Aangeleerd gedrag

Het instinct is dus aangeboren. Kan een vogel ook iets leren? Dat zal hij wel moeten! Geen twee situaties zijn aan elkaar gelijk. Een vogel zal dus telkens een keuze moeten maken en zich aan moeten passen aan allerlei omstandigheden. Een Roodborstje bijvoorbeeld kent zijn eigen territorium, herkent zijn rivalen aan hun zang, weet precies wie zijn vrouwtje is en weet feilloos

zijn nest te vinden. Knap onthoudwerk, dus aangeleerd. Een vogel leert ook van zijn ouders en door te kijken naar zijn soortgenoten. Het jachtinstinct bij een Slechtvalk is bijvoorbeeld aangeboren. Toch leert het valkenjong van zijn ouders de fijne kneepjes van het jagersvak. Het aangeboren gedrag verandert door alle ervaringen die een vogel opdoet. Hoe kom je er nou achter wat aangeboren en wat aangeleerd gedrag is? Zoals gezegd, door vogels geïsoleerd op te kweken en hiermee allerlei vreemde fratsen uit te halen. Met veel soorten zijn en worden nog steeds duizenden proeven genomen. Wat te denken van een tamme Pestvogel. Hij onderzocht de eerste keer tientallen bessen die hem door de mens werden aangeboden door ze met de snavel plat te drukken en te proeven. De tweede keer kon hij alle bessen veilloos op het gezicht herkennen en liet alle 'onsmakelijke' exemplaren onaangeroerd liggen. Ook wordt het instinctmatige of aangeboren gedrag bijgeschaafd door ervaring: Jonge vogels gaan steeds beter vliegen en ook het bouwen van een nest wordt met de jaren beter. Een ander voorbeeld: Jonge kuikentjes pikken instinctief naar alle zwarte stipjes. Dit betekent meestal: eten. Leg nu vijftig zaadjes op een rij en lijm ze om en om stevig vast. Na enkele vergeefse pogingen 'leert' het kuikenjong de zaadjes precies om en om op te pikken. Hij zal dit blijven doen, zelfs als de lijm wordt verwijderd. Hij leert al vroeg om geen energie te verspillen, zelfs als hij wordt gefopt.

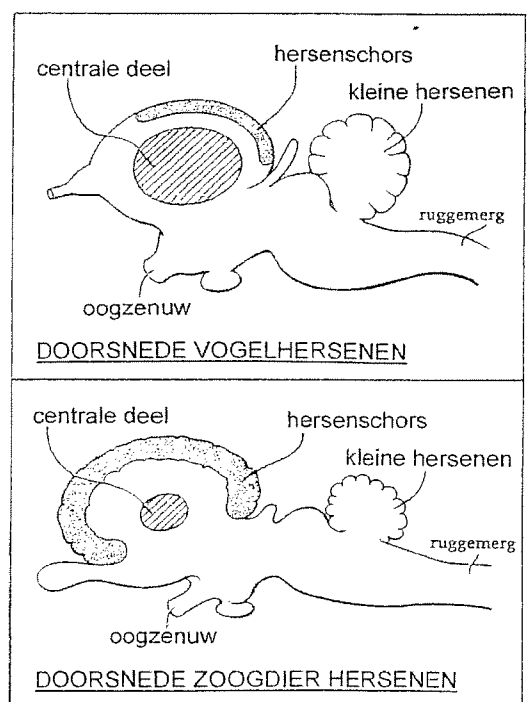
Hoe zit het nu eigenlijk met de vogelzang? De zang is meestal een combinatie van aangeboren en aangeleerde eigenschappen. Bij een groot aantal vogels zoals eenden en kippen is de 'zang' aangeboren. Maar een Nachtegaal, die geïsoleerd opgroeit, neemt de zang over van alle vogels die hij om zich heen hoort. Wordt hij echter vrijgelaten, dan neemt hij toch de zang van andere Nachtegalen weer over. Vinken die geïsoleerd opgroeien zingen wel een reeks tonen maar voltooien hun liedje niet met de bekende vinkenslag. Een Goudvink, die zo simpel zingt als hij mooi is, kun je in gevangenschap het hele Wilhelmus leren fluiten.

We hebben gezien dat het instinct de basis vormt van het vogelgedrag. In de praktijk werkt dit meestal perfect. De meeste vogels, zoals kleine zangvogels, leven immers maar kort. Ze hebben nauwelijks de tijd om te leren. Je kunt dan maar beter op je instinct vertrouwen dan op een lang leerproces! Want, zelfs de angst voor roofvogels is aangeboren! Langlevende soorten zoals kraaiachtigen, beschikken over meer leervermogen. Zij zijn erg intelligent en benutten telkens nieuwe mogelijkheden. Kun je dit verschijnsel ook biologisch verklaren? Ja, dat kunnen we. Let op, nu wordt het pas echt moeilijk, maar niet minder interessant!

Als je op de tekening (hiernaast afgebeeld) de doorsnede van vogelhersenen bekijkt en die vergelijkt met die van zoogdieren dan zie je een aantal opmerkelijke verschillen:

De **kleine hersenen** zijn in verhouding groot, zeer goed ontwikkeld en in verhouding veel groter dan bij zoogdieren. Dit hersengedeelte zorgt voor de bewegingscontrole. De coördinatie van de spiergroepen en is enorm belangrijk voor de ingewikkelde vliegbewegingen. Ook die delen van de hersenen waar de oogprikkels verwerkt worden zijn zeer groot. Dit verklaart het enorm ontwikkelde gezichtsvermogen van vogels.

De **grote hersenen** bestaan uit twee delen: de hersenschors en het centrale deel (corpus striatum). De **hersenschors** is bepalend voor de intelligentie en het geheugen. Het **leervermogen** dus. Dit gedeelte is bij vogels klein, veel kleiner dan bij zoogdieren.

Vogels hebben daarom slechts een gering leervermogen. Zoogdieren daarentegen zijn hierin juist gespecialiseerd. Het **centrale deel** is juist bij vogels erg groot, veel groter dan bij zoogdieren. Hier zetelt het **instinct**. Het gedrag van vogels wordt daarom voornamelijk aangestuurd door hun instinct.

Zit dat niet prachtig in elkaar? Een vogel is daarom niets minder dan een gevleugeld wonder.

Joop Bergsma

Werkgroep Stootvogels

Sinds het begin van dit jaar ben ik lid van de werkgroep Stootvogels. Ik was al twee jaar lid van de vereniging maar nog nooit lid van een werkgroep. Ik heb een beetje de kat uit de boom gekeken en ervaren dat roofvogels mijn interesse wekken. Met Jan van den Tillaart gesproken en deze vond het prachtig als ik me aansloot. Jan had al meteen een gebied voor mij in gedachten (De Goorse Bossen).

Op een zondagochtend afgesproken om met Jan en Willie van Lanen de bossen in te trekken. Wat mij opviel was, dat ik omhoog keek en Jan en Willie naar beneden. Ik had verwacht ze boven te moeten zoeken. Maar je leert snel want er moeten eerst sporen gezocht worden die er op duiden dat er roofvogels in de buurt zijn. Dit kunnen prooiresten zijn of ruipennen. Ook zijn er bestaande nestlocaties die meerdere keren gebruikt worden van bijvoorbeeld Havik en Buizerd. Sperwers maken vaak nieuwe nesten en moeten zo opnieuw ontdekt worden. Omdat deze bossen voor mij nieuw waren was het in het begin steeds lastig om iets terug te vinden. Maar dit gaat steeds beter. Verder ga je je steeds beter een beeld vormen vanaf welk moment welke vogels tot eileg overgaan en wanneer je de jongen kunt verwachten.

Zo is het op een gegeven moment een prachtig gezicht om de jonge vogels op het nest te zien staan en ze bezig te zien de aangevoerde prooi aan stukken te scheuren. Mooi vond ik het ook om erbij te zijn toen jonge Sperwers geringd werden, om deze jonge vogels even in je handen gehad te hebben.

Zeker is het om ook in het nieuwe jaar hier mee verder te gaan. Je bent nu nog beter voorbereid op wat je kunt verwachten. Ook de momenten dat je als werkgroep bij elkaar komt zijn interessant. Ieder heeft zijn eigen verhaal. We hebben een keer prooiresten bestudeerd en aan de hand van documentatie ontdekt van wat voor vogels de veertjes afkomstig waren.

Maar het seizoen is weer ten einde. De nestkaarten allemaal netjes ingevuld. Deze worden allemaal ingeleverd en we kunnen weer uitzien naar het nieuwe seizoen.

Theo Veldpaus

Overleg met Staatsbosbeheer

staatsbosbeheer

Datum: 9 september 2005

Reden van overleg: Het beheer van de Maashorst.

Aanwezig van SBB: Frank van Kalleeven, Roy Fleuri, Ingrid van Westerlaak en José Borsboom.

Aanwezige clubs: Vogelwacht Uden, IVN Uden, Vogelwerkgroep Oss, Bezoekerscentrum Slabroek (verhindert).

De volgende onderwerpen zijn besproken:

- Volgend jaar (halverwege 2006) neemt José Borsboom de taken over van boswachter Frank van Kalleeven en krijgt zij het beheer van de Maashorst onder haar hoede. De Wijstgronden blijven wel onder het beheer van Frank van Kalleeven.
- Er komen andere paarden in de Maashorst, waarschijnlijk IJslanders. Deze houden wat meer afstand van de recreanten.
- Er komen door heel Nederland nieuwe bordjes om mensen te waarschuwen voor het vee. Dit zijn landelijke regels. De tekst luidt:
 1. Houdt minimaal 25 meter afstand;
 2. Laat de dieren met rust;
 3. Niet voeren of aaien;
 4. Kudde niet doorkruisen;
 5. Dieren kunnen onvoorspelbaar reageren.
- Loslopende honden zijn een groot probleem. Er worden op drie plaatsen losloopgebieden aangewezen, verder moeten honden aan de lijn. Medewerkers van SBB mogen verbaliseren (art. 461). € 30,- boete voor een loslopende hond.
- De recreatie moet zoveel mogelijk in de buitenste ring van de Maashorst plaatsvinden. Hoe meer naar het centrum, hoe minder activiteit en hoe meer rust.
- Op onze telpost staat nog maïs om de fosfaten uit de grond te krijgen. Bij afplaggen wordt alleen de bovenste laag verwijderd, terwijl de fosfaten vaak diep in de grond zitten. Maïs trekt deze fosfaten uit de grond.
- De verschillende rapporten (zoals het rapport Odiliapeel) worden gebruikt om het beheer eventueel bij te stellen. Er wordt gekeken of een bepaalde verandering een landelijke trend is en of er periodiek ingrijpen nodig is.
- Verstoring graag altijd melden bij de boswachter. Zonodig kan de Algemene inspectiedienst (AID) ingeschakeld worden.
- Wij maken geen gebruik van het aangeboden vrijwilligerscontract. Er is ons aangeboden om onder de pet van Staatsbosbeheer vrijwilligerswerk te gaan doen (bijvoorbeeld inventariseren), maar we willen onze eigen identiteit behouden.
- We hebben Staatsbosbeheer ingelicht over de plannen van een jubileumboek. Wellicht is er een sponsoring mogelijk.

Namens het Bestuur,
Liesbeth Verkaar

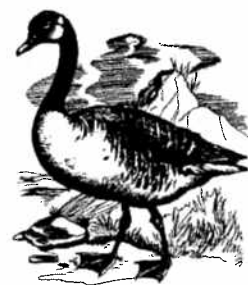
Excursie 't Merkske, 30 oktober 2005

Als iemand mij ooit zal vragen: "Hoe kun je zonder kalender zien of de wintertijd al is ingegaan?" dan heb ik mijn antwoord klaar. "Ik fiets even naar de Groenhoeve en als er drie keer zoveel mensen op zondagochtend excursie gaan, dan is de wintertijd een feit" (een uur langer slapen). Tjonge, wat een mensen. Vandaag staat "ut Merkske" (in de buurt van Chaam) op 't program. Patrick Raats is er boswachter en hij wilde ons het gebied niet onthouden. Net als iedereen weg wil rijden, komt de boswachter met een leuke opmerking: "Ik ga verhuizen, het is iedere dag zo 'n roteind rijden". Nou, dat belooft wat!

Na ervaren te hebben dat ook de bebouwde kom van Chaam, net als haar buurdorpen, een drempelbeleid voeren dat vergelijkbaar is met dat van Uden, komen we aan op onze eerste excursiebestemming: de 'Bleeke Heide'. Van dit oude landbouwgebied is enkele jaren geleden de voedselrijke toplaag afgegraven. Hierdoor vinden veel bijzondere plantensoorten een nieuwe groeiplaats (oude zaden blijven lang kiemkrachtig). Daarnaast zijn er een aantal plassen gegraven, en voilà, een formidabel vogelgebied als resultaat. (Tafeleend, Veldleeuwerik en Wintertaling inbegrepen, accessoires Slobeend en Brandgans zijn los bijbesteld). Terwijl wij ons allen vergapen aan Wulpen en er plotseling een Kanoet wordt opgemerkt, vertelt Patrick dat hij hier bijna iedere dag komt. Tot geruststelling van John zit de Kanoet er niet iedere dag.

Langzaam schuifelt de groep verder langs hordes Canadese ganzen. Patrick bewijst nogmaals dat deze dag een thuiswedstrijd is. "Tussen die Canadezen zitten ook een paar Brandgansen. Ach kijk, daar in dat greppeltje, Brandgansen!" Langzaam ontstaat er een rijtje telescopen, die even later weer verdwijnen op de ruggen van kapitaalkrachtige vogelaars. De Brandgansen, met een wat fijner uiterlijk, wordt enige sympathie toegerekend. We staan nu halverwege de plas, in de verte is een dode boom met daarin een Slechtvalk zichtbaar. Het woeste uiterlijk springt er zelfs zonder telescoop goed uit. Die bakkenbaarden, prachtig! Wanneer de Slechtvalk weer uit het zicht is verdwenen, hebben we weer oog voor Tafeleenden en Slobeenden.

De tweede excursiebestemming van vandaag is 'ut Merkske' zelf. Dit schitterende gebied ligt vol graslandjes, houtwallen en poelen. Op de voorlichtingsborden pronkt een afbeelding van de Boomkikker, dat deze soort ooit nog eens uitgezet moet gaan worden staat er niet. Het gebied ligt op de grens van Nederland en België, in het beheer wordt dan ook veel samengewerkt. Patrick leidt ons langs weelderige paadjes en laarzenroutes. Joke is vooral gecharmeerd van de door Patrick zelf geplaatste bankjes en test ze allemaal. Je kunt zien dat ze er bedreven en ervaren in is. Verschillen tussen de bankjes op Belgisch en op Nederlands grondgebied ziet ze nauwelijks. Als we een groepje jagers tegenkomen is dat verschil wel zichtbaar. Plezierjacht kan in België nog wel, vandaag fazanten uitzetten en morgen schieten. Teruggekomen bij de auto kan Annelies eindelijk naar de telpost, waar ze al de hele dag over praat. Jammer, dat rond deze tijd iedereen al weg is. Tja, een 'telpostvogelaar' kijkt niet naar zomer- en wintertijd, die begint bij zonsopkomst.

Greep uit de waarnemingen

Wintertaling, Slobeend, Koperwiek, Wilde Eend, Nijlgans, Wulp, Veldleeuwerik, Kanoet, Kokmeeuw, Kievit, Zwarte Kraai, Canadese Gans, Spreeuw, Houtduif, Brandgans, Grauwe Gans, Slechtvalk, Rietgans, Patrijs, Tafeleend, Vink, Krakeend, Graspieper, Staartmees, Kramsvogel, Buizerd, Blauwe Reiger, Roodborst.

Stijn van Gils

Een kennismaking met Gertrude van den Elzen

Gertrude van den Elzen is de districtskoördinator van het SOVON (Samenwerkende organisaties vogelonderzoek Nederland). Ze heeft district Noord-Brabant Oost onder haar hoede. In het artikel hieronder stelt ze zichzelf voor en vertelt ze over haar werkzaamheden.

Ik werd gevraagd door Peter of ik een bijdrage wilde leveren aan het Bruuijsel; graag! De vraag stelde hij me al erg bijtijds en toch zit ik nu op het allerlaatste moment mijn stuk te schrijven. Afijn, dan is het ook gewoon recent.

Ik ben Gertrude van den Elzen en ben geboren, getogen en woonachtig in Veghel. Even heb ik een uitstap gemaakt naar Nijmegen, waar ik een aantal jaren gestudeerd, gewoond en gewerkt heb. Ik ben moeder van Luca, een zoon van 10 en ben alweer meer dan 11 jaar werkzaam in Theater De Blauwe Kei in Veghel, als medewerker marketing/publiciteit. En buiten al deze dingen, ben ik erg graag buiten in bos en veld en heb jarenlang mijn bijdrage kunnen leveren aan een populatiestudie van de Sperwer. Dit is een onderzoek dat Jan van Diermen in 1981 begonnen is in oostelijk Noord-Brabant (op 23 januari 2003 gaf Jan van Diermen een lezing in de Groenhoeve over de Sperwer, Red). Vanaf 1988 heb ik samen met hem hieraan gewerkt. Het onderzoek bestaat uit inventarisatie van het gebied (alle Sperwernesten opsporen) en biometrie aan vogels en broedsels. Met veel plezier en genoeg hebben we enorm veel tijd daaraan besteed en nog meer gegevens verzameld. Ik vond en vindt het nog steeds heel erg fascinerend en bijzonder. Vanaf 2003 is onze samenwerking in Brabant beëindigd. Ik zoek nu de nesten in het studiegebied, heb een gezellige en goede klimmer gevonden, ring de jongen, houd veren, prooien en dergelijke zo goed als maar mogelijk is, in beeld. Dit alles is maar een fractie van het oorspronkelijke werk, maar van belang om in beeld te houden.

In 2002 zag ik in het SOVON Nieuws, dat ze op zoek waren naar een districtskoördinator voor Noord-Brabant-Oost voor het LSB-project (Landelijk Soortenonderzoek Broedvogels). Na enige overwegingen heb ik contact gezocht en gezegd dat ik belangstelling had, mits het voornamelijk winterwerk zou zijn. Ik werd met open armen ontvangen en vanaf dat moment was ik coördinator van een van de grootste districten, met een divers aan landschappen en culturen: De Meierij, de Kempen, Midden-Brabant, de Peel en Maaspolder en het Maasheggenlandschap. Ik wilde graag een bijdrage leveren aan SOVON, omdat ik waarde hecht aan de kennis van verspreiding, het vóórkomen en de ontwikkeling van Nederlandse broedvogels. Temeer daar mijns inziens vogels indicatoren zijn voor de situatie waarin de natuur zich bevindt. Bovendien geeft het een mooi inzicht in het oostelijk deel van de provincie. Dit naast het inzoomen op één soort, wat ik al geruime tijd doe (Sperwer).

Met het broedvogelonderzoek van SOVON, dat plaatsvindt in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring, wordt sinds medio jaren tachtig de aantalontwikkeling van onze broedvogels gevolgd. Het bestaat uit twee onderdelen: één gericht op kolonievogels en zeldzame broedvogels en het ander gericht op algemene en schaarse broedvogels (Broedvogel Monitoring Project, BMP). Het tellen van kolonievogels en zeldzame broedvogels heeft als doel:

- Het signaleren van populatieontwikkelingen op landelijke schaal
- Het signaleren van populatieontwikkelingen in Vogelrichtlijngebieden
- Het vastleggen van de landelijke spreiding (voor sommige soorten).

Hiervoor is het wenselijk dat een aanzienlijk deel van de landelijke broedpopulatie van de onderzoekssoorten, jaarlijks worden geteld. Hoe groter dit aandeel, hoe betrouwbaarder de vastgestelde populatieontwikkeling. De resultaten van het LSB bestaan uit in cijfers gevangen

populatieontwikkelingen (indexen) en (voor een aantal soorten) landelijke verspreidingskaarten en populatieschattingen. Deze indexen zijn te vinden op de homepage van SOVON.

Mijn taak als districtscoördinator broedvogeltellingen voor het LSB-project bestaat vooral uit gegevens binnenhalen en verwerken. Dit houdt in: veel bellen, schrijven en tegenwoordig gelukkig ook e-mailen en waar nodig om verduidelijking en details te vragen. Kijken waar gaten vallen in district 16 en vervolgens proberen om er tellers bij te vinden. Ik ga op verzoek bij Vogelwerkgroepen langs. Kortom, een bijdrage aan het verzamelen van de gegevens. Het is toch een hele klus (die overigens meer dan een winter duurt), maar leuk en zinvol. District zestien telt ongeveer dertig Vogelwerkgroepen en heel veel tellers, die hun gegevens trouw vanuit de diverse veldboekjes op de formulieren zetten en insturen. Deze vrijwillige vogeltellers vormen de ruggengraat van SOVON, die al die gegevens beheert en er over publiceert. Telpjecten worden vaak uitgevoerd in samenwerking met instanties als: het Centraal bureau voor de Statistiek (CBS), Vogelbescherming Nederland en Staatsbosbeheer.

Naast het plezier van broedvogels tellen, is de kennis die het oplevert ook pure noodzaak voor een verantwoord beleid en een efficiënte bescherming van gebieden en soorten. Voor kolonievogels en zeldzame soorten hoeft deze noodzaak eigenlijk niet te worden toegelicht. Iedereen weet dat dit veelal kwetsbare soorten zijn, omdat ze geconcentreerd of in kleine aantallen voorkomen. Waarnemen, genieten en registreren liggen in elkaars verlengde.

Mocht je nog vragen of opmerkingen hebben of meer willen weten over het LSB-project of andere projecten dan kun je me altijd schrijven, bellen of mailen.

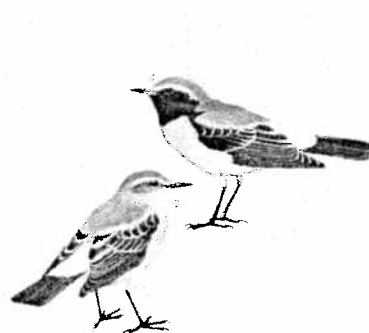
Met vriendelijke groet,

Gertrude van den Elzen, Dr. Schaepmanlaan 35 - 5463 CA Veghel
Tel.: 0413-340094 - E-mail: elzenbroek@gmail.com

Excursie Pier van IJmuiden en Putten van Petten

Op zondag 20 november 2005 hadden zich rond acht uur dertien ambitieuze vogelaars verzameld bij de Groenhoeve voor de dagexcursie naar de Pier van IJmuiden en de Putten van Petten. Hoewel de weersomstandigheden niet gunstig leken voor een geslaagde excursiedag werd het toch een succesvolle dag, omdat het zicht beter werd en de zon zich af en toe liet zien naargelang we dichterbij IJmuiden kwamen.

De reis verliep voorspoedig en om kwart voor tien liepen we in de richting van het strand, toen we Toy Jansen hoorden zeggen: "Hier zit al enkele weken een Woestijntapuit". "Een woestijntapuit? Is dat een vogel, is dit een geintje of is de opmerking serieus bedoeld", hoorde ik verschillende mensen denken. Jawel hoor, zodra we op het strand liepen zagen we aan de reeds aanwezige vogelaars met telescopen dat er inderdaad iets speciaals te zien was. Een Woestijntapuit is een dwaalgast waarvan er tot nu toe slechts twaalf in Nederland zijn waargenomen. Ze broeden Noord-Afrika, Israël/Jordanië en de omgeving van de Kaspische zee.

De kans op een waarneming in Nederland is het grootst in april en in november. Hij liet zich goed bekijken, maar het bleek erg lastig te zijn om hem te fotograferen, omdat hij erg onrustig was. Een betere start van een excursie is nauwelijks voor te stellen. Uiteindelijk zijn we toch naar de Pier gelopen en daar begon het zoeken naar vogels tussen het basalt en de betonblokken en het turen over de Noordzee. Speciale soorten die werden waargenomen waren onder andere groepen Steenlopers, Paarse Strandlopers, een Kanoet, een duidelijk niet fitte en een gezonde Zeekoet, Oeverpiepers en enkele Drieteenmeeuwen.

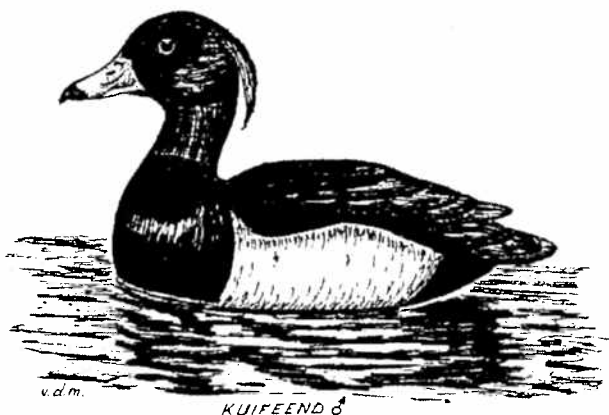
Na ruim twee kilometer bereikten we het einde van de Pier, waar zich met name nog een laagvliegende Roodkeelduiker en enkele Dwergmeeuwen lieten zien, deze laatste duidelijk herkenbaar aan de zwarte ondervleugels. Tegen twaalf uur gingen we weer richting IJmuiden en zagen we nog een zeehond, die langs de Pier zwom. De zieke Zeekoet zat bij het strand op de kant en was zo verzwakt dat hij zonder moeite kon worden opgepakt en gefotografeerd.

Nadat iedereen weer was ingestapt gingen we via Burgervlotbrug en de polder naar de Putten van Petten. Hier werd genoten van het uitzicht over de polder en van foeragerende Kluten, Tureluurs, Zwarte Ruiters en Watersnippen om er enkele te noemen en aan de zee kant van langstreckende Zwarte Zee-eenden en Jan-van-gents. Na een bezoek aan een eetgelegenheid in Schoorl, waar iedereen de kans had de opgedane indrukken en de daarmee gepaard gaande emoties te verwerken, stelde Jan Willem voor om, met instemming van zijn medepassagiers, richting Uden te gaan. De rest van de groep had daar nog niet zo veel zin in en besloot om via de polder de terugreis te ondernemen en dat bleek achteraf een goede keuze te zijn, want zij zagen als speciale soorten nog vier Witbuikrotganzen, een Velduil en een Blauwe Kiekendief. Iedere deelnemer aan deze excursie zal kunnen beamen dat we als Vogelwacht Uden kunnen terugzien op een bijzonder geslaagde dag.

Hierbij nog een overzicht van de door Toy Janssen geregistreerde 67 waargenomen vogelsoorten:

Roodkeelduiker, Fuut, Jan-van-gent, Aalscholver, Blauwe Reiger, Knobbelswaan, Grauwe Gans, Rotgans, Witbuikrotgans, Brandgans, Bergeend, Nijlgans, Smient, Wilde Eend, Krakeend, Pijlstaart, Slobeend, Wintertaling, Kuifeend, Eider, Zwarte Zee-eend, Middelste Zaagbek, Blauwe Kiekendief, Buizerd, Torenvalk, Fazant, Waterhoen, Meerkoeit, Scholekster, Kluut, Bontbekplevier, Kievit, Steenloper, Kanoet, Bonte Strandloper, Paarse Strandloper, Rosse Grutto, Tureluur, Zwarte Ruiter, Watersnip, Dwergmeeuw, Kokmeeuw, Stormmeeuw, Drieteenmeeuw, Zilvermeeuw, Grote Mantelmeeuw, Kleine Mantelmeeuw, Zeekoet, Houtduif, Turkse Tortel, Velduil, Oeverpieper, Graspieper, Woestijntapuit, Merel, Kramsvogel, Koolmees, Spreeuw, Gaai, Ekster, Kauw, Zwarte Kraai, Huismus, Keep, Groenling, Kneu, Sneeuwgorz.

Peter Vlamings

JeugdVogelwacht Uden

Iedere maand komen ze bij elkaar en beleven ze wat vogels kijken is. Soorten als Klapetekster en Kerkuil pronken op hun waarnemingslijsten. JeugdVogelwacht Uden is hét voorbeeld voor alle volwassen leden. Hun eigen clubblad heet 'Het Ei', gelukkig mag de eidooier ook in het Bruujsel.

Vogeltrek

Net als vorig jaar hebben we op zaterdag 15 oktober 2005 ook weer trekvogels geteld in de buurt van de telpost 'De Brobbelbies' van de Vogelwacht. Omdat ook het Jeugd IVN meedeed, werden er maar liefst vier telposten ingericht. Op de hoofdtelpost werd nog een ervaren teller (Toy bedankt!!) gevraagd en kon er onder ervaren leiding geteld worden.

En dat viel nog niet mee!
Er was van alles, maar
ook weer niks te zien.
Van alles: er was veel dat
de aandacht opeiste: twee
reeën die uit de bosjes
kwamen, twee loslopende
honden (Daan op telpost
4: "ik zie een vos achter
een konijn aanrennen"!).

Verder rondhangende
Kraaien en
Veldleeuweriken,
laagvliegende
traumahelikopters en
trekkende vliegen (groep
drie telde zelfs zeventien
vliegen!!) Maar door de

strakblauwe lucht was er ook juist weer weinig te zien. Het duidelijkst en mooist waren nog de twee jonge Knobbelswanen, die laag langstrokken en door elke telpost werden gezien. Als het even stil was kon je zelfs het geruis van de vleugels horen! Ook de Grauwe Ganzen en de Aalscholvers waren mooi te zien.

Ondertussen hielden de telposten via de portofoons contact met elkaar, over hoeveel soorten en hoeveel vogels er al geteld waren. Het was namelijk een wedstrijd: als je wist welke vogel het was, dan pas mocht je hem opschrijven. Dat leidde nogal eens tot discussies: "Was het nou een Stormmeeuw of een Kokmeeuw"? Uiteindelijk had telpost één met de naam 'Zoek de Visarend' met onder andere Thymen, Marijn en Joey, de meeste soorten. Ze hadden er twee en dertig, met mooie waarnemingen zoals Gaai, Winterkoning, Tapuit en Roodborst. Dat dit niet allemaal trekvogels waren, mocht de pret niet drukken. Telpost vier met de naam 'de Duckies', met onder andere Eveline en Daan, hadden de meeste vogels: vijfhonderdtachtig (mede dankzij de honderdvijfentwintig Kauwen).

(Leo Ballering)

Zestal wilgen geknot

De Werkgroep Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (VLU), heeft afgelopen zaterdag (19 november) samen met de Jeugdvogelwacht een zestal zware knotwilgen geknot aan de Hoogstraat 7 te Uden. Tijdens deze werkdag heeft mevrouw Slegers de catering verzorgd.

De Jeugdvogelwacht was met een grote delegatie aanwezig om de handen uit de mouwen te steken. Het motto van het VLU is: "jong geleerd, oud gedaan".

Knotwilgen zijn bomen die om de drie tot vier jaar ontdaan worden van hun takken. Als deze takken zwaar worden heeft de boom flink wat te verduren en kan gaan scheuren. Knotwilgen zijn geschikt voor Steenuilen. Zij broeden in de knot van de boom.

(Ernest de Groot, VLU)

JeugdVogelwacht timmert alles in elkaar

Ieder jaar organiseert Vrije School 'de Zevenster' in Uden een najaarsmarkt. Voor de leerlingen is er van alles te doen: verschillende klassen hebben hun eigen winkeltje, actieve vaders laten een kampvuur leven en groep acht houdt zelfs een heel restaurant draaiende. Dit jaar was ook de JeugdVogelwacht aanwezig. In onze stand werden 'live' nestkasten getimmerd, uiteraard door de leerlingen van de school. Tussen het hameren door hebben we een hoop over vogels en hun woonplaats kunnen vertellen. Nu maar hopen dat de gemaakte nestkastjes snel bewoond zullen gaan worden.

Echt naar buiten?

- Iedere derde zaterdag van de maand;
- Van 9.00 tot ongeveer 11.30 uur;
- Altijd lekker buiten;
- Geen schoolse opdrachten;
- Kleding blijft niet altijd schoon.

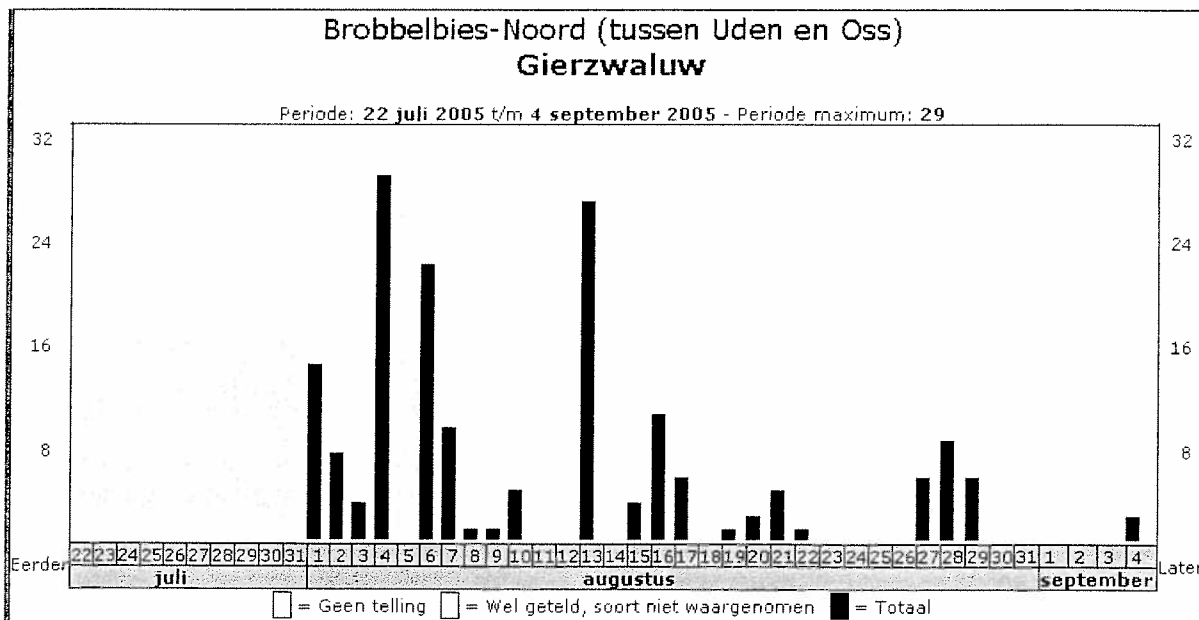
Kent u kinderen die in dit rijtje passen? Ze zijn welkom. Meer informatie is te vinden op www.vogelwachtuden.nl (klik op jeugd, rechts onderin). Vanaf deze site kunt u meteen 'Het Ei' downloaden. In deze juniorversie van 'Het Bruujtsel' vindt u alles over vogels, natuur en de jongeren. Uiteraard kunt u mij ook altijd bellen: 06-44744883.

Stijn van Gils,
Coördinator JeugdVogelwacht Uden

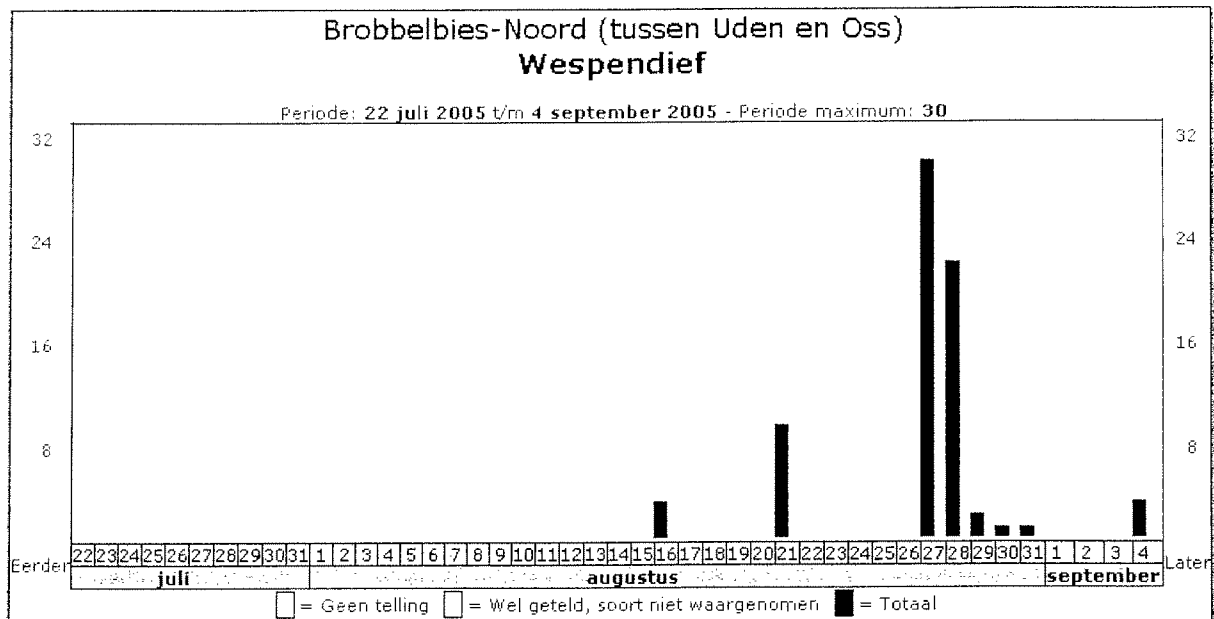
Overzicht Telseizoen 2005

Ook dit jaar zijn we op 1 augustus begonnen met het tellen van vogels op telpost. 'De Brobbelbies-Noord'. Brobbelbies-Noord, waarom? In de Maashorst wordt namelijk ook een andere telpost bemand. Hier staat Gerard van Aalst al enige jaren te tellen. Deze telpost wordt: 'De Brobbelbies-Zuid' genoemd. Je kunt de gegevens van deze telpost sinds 1996 op Internet terugvinden. De telpost die Gerard bezet ligt meer in het bosgebied, daarom zijn de tellingen anders van aard.

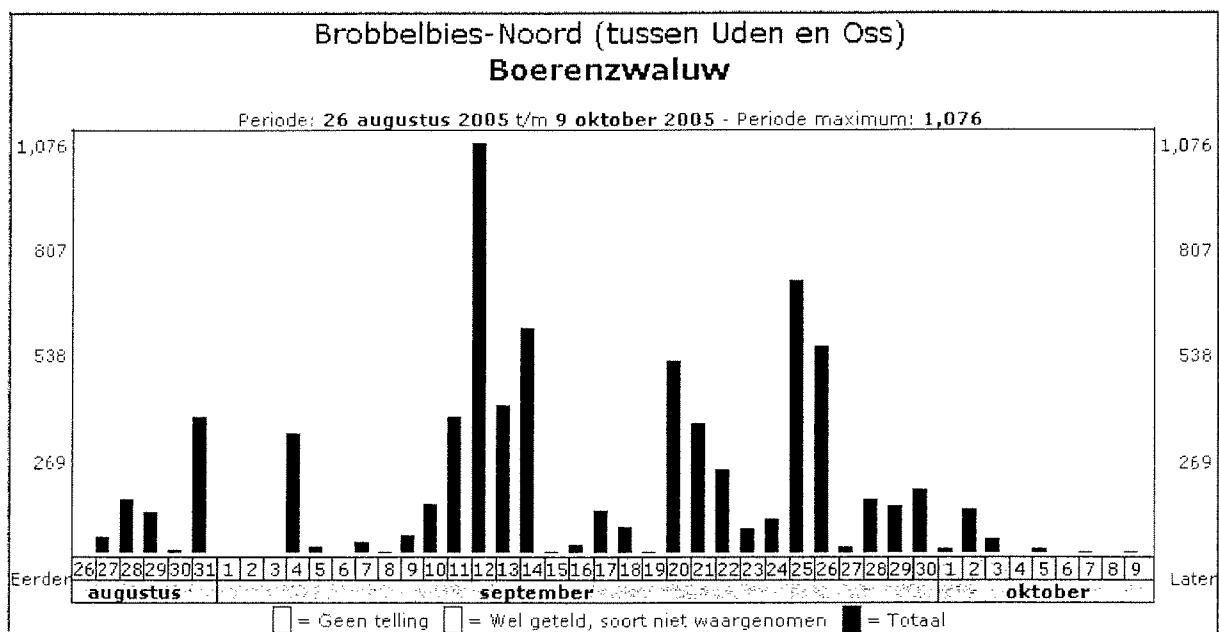
Terug naar onze telpost. Dit jaar is zoals gezegd begonnen op 1 augustus. We hebben ervoor gekozen om alleen de najaarstrek te tellen. We hebben hiervoor een periode gekozen van 1 augustus tot en met 30 november. 1 augustus lijkt vroeg, maar de werkelijke trek begint voor een aantal vogelsoorten al in juli. Je moet hier vooral denken aan de Steltlopers, maar ook Gierzwaluwen vertrekken al erg vroeg. De Gierzwaluwen waren dit jaar al vroeg verdwenen. Al begin augustus kon je boven Uden grote groepen waarnemen die zich verzamelden, om gezamenlijk richting Afrika te gaan. In de onderstaande grafiek kun je het trekpatroon van de Gierzwaluw zien op onze telpost. In totaal werden dit jaar 163 Gierzwaluwen geteld.

Augustus is dé maand voor de avondtellingen. Dankzij het goede weer dit jaar, is bijna iedere avond geteld. De aantallen vogels vielen over het algemeen tegen. Er hing echter een heel goede sfeer op de telpost. Naast het tellen, konden we ook dit jaar weer genieten van de lokale Wespddieven, die praktisch iedere avond te zien waren. Ook de Nachtzwaluwen waren dit jaar weer van de partij. Zij kwamen in de schemering midden op de weg zitten, waar zij zich mooi lieten fotograferen. Dit jaar ook veel Kwartels, soms werden er vogels gezien die de weg overstaken. Op een avond zelfs zeven tegelijk. Hoogtepunt was deze maand de Wespddieventrek. Eind augustus werden maar liefst achtenzestig Wespddieven geteld (zie volgend grafiek). De meeste van deze vogels werden gezien in het weekend van 27 augustus. In de voorgaande jaren werden alleen enkele vogels gezien. Voor het eerst in jaren werd in deze maand de Grauwe Kiekendief weer gezien. Een mannetje en een vrouwtje werden op respectievelijk 13 en 21 augustus gezien. Er werd in augustus 175 uur geteld, in totaal werden hierbij 4.766 vogels genoteerd.

September is naar mijn mening de mooiste maand op de telpost. In deze maand kun je werkelijk alles verwachten. Er zijn ook in deze maand nog avondtellingen mogelijk. Dit is natuurlijk afhankelijk van het weer. Het is de maand dat de Boerenzwaluwen vertrekken. Dit jaar hadden zij de Brobbelbies uitgekozen om een slaapplek in te richten. Halverwege september verzamelden duizenden 'Boertjes' zich in de avondschemering. Op afstand gezien leken het wel zwermen muggen. Ze hebben ongeveer anderhalve week gebruik gemaakt van de maïs om te overnachten. Daarna waren ze plots verdwenen. In totaal werden er 8.676 Boerenzwaluwen geteld. Er werden dit jaar ook opvallend veel Huiszwaluwen gezien.

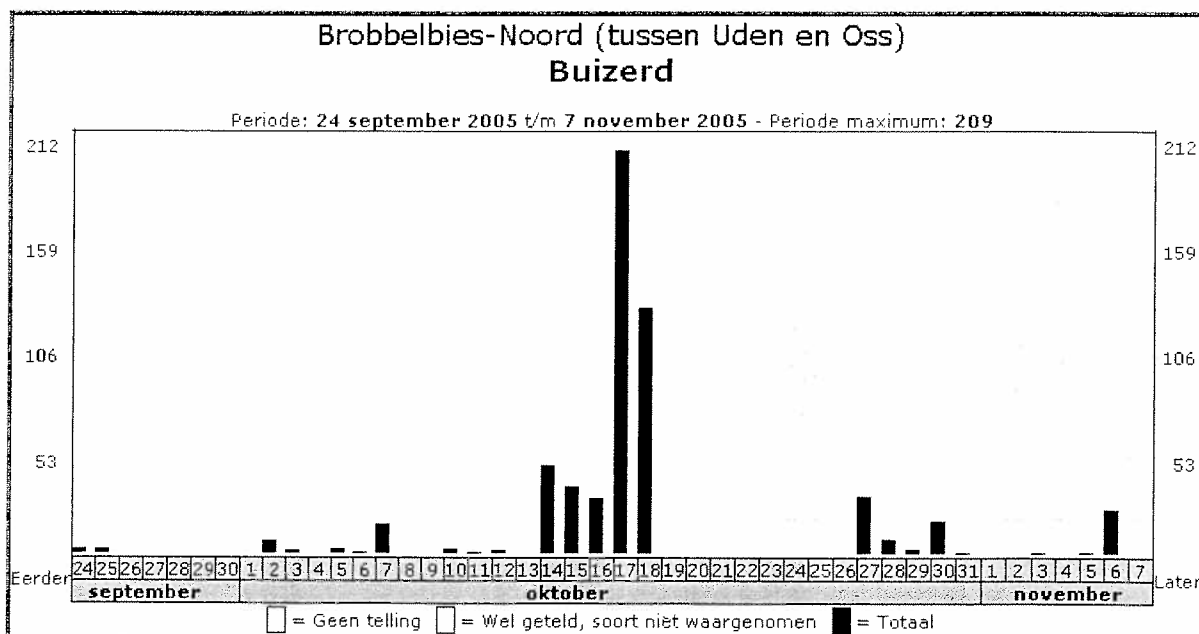

De Bruine Kiekendief deed het dit jaar erg goed. Alleen al in september werden zeventien exemplaren gezien. Normaal worden er in een jaar gemiddeld acht vogels gezien. Het is niet bekend waarom dit jaar zoveel vogels gezien zijn, misschien heeft het hoge aantal teluren ermee te maken. Dit jaar zijn in totaal achtentwintig 'Bruine Kieken' geteld, een heel mooi aantal. Dit geldt ook voor het Smelleken. Alleen al in september zijn negen vogels geteld. Voor een soort die normaal pas in oktober op onze telpost wordt gezien, een opmerkelijke gebeurtenis. Ook als je daarbij kan aantekenen, dat er normaal in een jaar maar gemiddeld tien vogels gezien worden.

Er werden dit jaar maar liefst achtentwintig Smellekens geteld. In deze maand begint ook de Graspiepertrek. Dit vindt meestal plaats in het einde van de maand, ook dit jaar was daarop geen uitzondering. De Roodkeelpieper is een vogel die ieder jaar op onze telpost gezien wordt rond 22 september. Dit jaar was geen uitzondering, er werd een vogel gezien op 20 september en een tweede vogel werd gezien op 26 september.

Op 24 september werd een spechtachtige vogel boven de telpost gezien. Mignon was de eerste die zag dat het hier om een Draaihals ging. De vogel vloog weg in zuidwestelijke richting. Voor de telpost een nieuwe soort en wel een heel bijzondere. Dit kan ook gezegd worden voor de Grote Pieper die op 10 september gezien werd. Ook dit was een nieuwe soort voor de telpost. In de maand september is 167 uur geteld. Er zijn in totaal 11.699 vogels genoteerd.

Oktober is de maand van de grote aantallen. De eerste echte aantallen werden gezien op 2 oktober. Hoogtepunt in oktober is naar mijn mening de Buizerdtrek geweest. Vanaf 13 oktober trokken in Falsterbo grote groepen Buizerden over; 13 oktober 1.785 vogels, 14 oktober 824 vogels, 15 oktober 7.963 vogels en 16 oktober 1.573 vogels. In totaal dus 12.145 Buizerden. Mede dankzij de sterke oostenwind zijn deze vogels in grote getallen over zuidoost Brabant gevlogen. Hoogtepunt van de trek lag op maandag 17 oktober. Bij ons kwamen de vogels vooral tussen 13.00 en 15.00 uur over de telpost. De vogels moeten deze afstand tussen Falsterbo en ons land in 2 dagen afgelegd hebben. Hemelsbreed gemeten tussen Falsterbo en Eindhoven is ongeveer 1200 km. De vogels vliegen dus ongeveer 600 km per dag!! We hebben in vier dagen 401 Buizerden geteld, op 17 oktober het hoogste aantal van 209 vogels. Een soortgelijke situatie hebben we in 2003 ook meegemaakt.

Oktober is ook de maand voor de Velduil. Net zoals vorig jaar zijn er ook dit jaar weer Velduilen gezien op de telpost. Dit jaar werden er zes geteld. De meeste van deze vogels overnachten bij ons op de telpost. De vogels worden gezien als ze opvliegen uit het veld, meestal vliegen ze in zuidwestelijke richting weg. Als je dit afzet tegen andere telposten in Nederland, tellen wij voor het binnenland de meeste Velduilen. Alleen telposten aan de kust tellen meer vogels. Schijnbaar is de Maashorst een aantrekkelijk gebied voor de Velduil. In de laatste week van oktober kwam de vogeltrek echt los. Op de telpost werden enorme aantallen vogels gezien. De aantallen waren zo groot dat het nauwelijks bij te houden was. Vooral op zaterdag 29 oktober was de trek gigantisch. Ook werden deze dag leuke soorten gezien. Met een aantal van 23.000 vogels is dit de beste dag, qua aantallen, ooit voor de telpost.

Tevens werden soorten als: Rode Wouw, Velduil, Sneeuwgorse en een Zeearend gezien. In vier dagen werden bijna 64.000 vogels geteld. Een aantal wat voorheen in een heel seizoen geteld werd. Een ander opvallend verschijnsel in oktober is de Spreeuwentrek geweest. Er werden vier enorme grote groepen Spreeuwen waargenomen, de zogenaamde fronten. De zwermen die gezien werden waren honderden meters breed, sommige zelfs kilometers. Mede dankzij deze groepen is de Spreeuw de meest getelde vogel van 2005 op de Brobbelbies, 31.937 vogels. In oktober is 170 uur geteld. In totaal werden 109.131 vogels waargenomen.

November is een maand geworden waarin niet veel geteld is vanwege slecht weer. De Houtduiven deden het in het begin van de maand goed. Er werd een noordelijke trek waargenomen van duizenden vogels. Dit wordt wel vaker gezien bij Houtduiven. In november werd veertig uur geteld. In totaal werden in november 19.121 vogels waargenomen.

Dit seizoen is voor de Brobbelbies Noord een echte topper geworden. Met een totaal van 144.717 vogels is dit het hoogste aantal ooit. Er werden 115 verschillende soorten waargenomen. Ook dit is nooit eerder gebeurd. Het aantal teluren is uitgekomen op 554 uur, dit is ongeveer tweehonderd uur meer als in andere jaren. Ik wil via deze weg dan ook alle tellers enorm bedanken voor hun inzet. Volgend jaar 1 augustus zal de telpost opnieuw bemand worden, tot dan!

Hier volgt een overzicht van de tellers:

Ad Bekkers, Ad van Wanrooy, Annelies Timmerman, Bart van de Wielen, Carel van der Sanden, Gerard van Aalst, Henk Pennings, Henk van den Acker, Jan van Bergen, Jan van den Tillaart, Jan Verhoeven, Jan-Willem Hermans, John Hermans, Leo Ballering, Mark Poulussen, Martin de Jager, Mignon van de Wittenboer, Paul Reys, Peter van de Braak, Ralph Smits, Sandra van de Burgt, Teun van Kessel, Theo van der Velden, Theo Veldpaus, Tiny van den Elsen, Toy Janssen, Wil Verbossen, William van der Velden, Willy van Lanen en Wim Gremmen.

Toy Janssen / Leo Ballering

Bijzondere Waarnemingen

Hierbij de opsomming van bijzondere waarnemingen van september t/m eind november 2005. Voor vele vogelaars waarschijnlijk oud nieuws, aan de bezoekers van de site te zien. Dankzij de website komen er steeds meer waarnemingen, maar ook van de telposten, waar menig uurtje geteld is, komen vele waarnemingen binnen. Het begint een beetje normaal te worden, zoveel soorten die over de telpost komen, van Ooievaar, Velduil tot zelfs een Zeearend. Deze juveniele Zeearend heeft helaas na een uurtje rondzweven 'onze' Maashorst weer verlaten. Jammer genoeg hebben niet veel mensen dit mogen aanschouwen, maar gelukkig hebben we het wel in alle kranten kunnen nalezen. Vorig jaar hebben we een invasie van Pestvogels meegemaakt, de eerste groepjes zijn nu alweer in Nederland. Carel van der Sanden heeft de eerste in zijn tuin ontdekt. Wie weet zien we ze deze winter weer in Uden verschijnen. Net als de Grote Barmsijzen die ik vanuit ons keukenraam te zien kreeg, ook deze soort is op vele plaatsen gezien. Ben erg benieuwd welke soorten we deze winter te zien of horen krijgen.

Wil je op de hoogte blijven, kijk regelmatig op onze site; www.vogelwachtuden.nl

Groeten, Peter van de Braak (Inventarisatiewerkgroep), telefoon 0413-253586.

E-mail: vogelwachtuden@lycos.nl

<u>Datum</u>	<u>Naam</u>	<u>Gebied</u>	<u>Waarnemer</u>
4-9-2005	1 Ooievaar	Maashorst - Telpost Brobbelbies Noord	Toy Janssen
4-9-2005	1 Zwarte Ooievaar	Maashorst - Telpost Brobbelbies Noord	Carel van der Sanden
8-9-2005	1 Ooievaar	Veghel	Vogelwacht Uden
9-9-2005	2 IJsvogel	Zeeland	Vogelwacht Uden
9-9-2005	1 Ortolaan	Maashorst - Telpost Brobbelbies Noord	Toy Janssen
10-9-2005	1 Grote Pieper	Maashorst - Telpost Brobbelbies Noord	Toy Janssen
10-9-2005	1 Smelleken	Maashorst - Telpost Brobbelbies Noord	Toy Janssen
12-9-2005	1 Slechtvalk	Haren - Nabij de toren	Peter van de Braak
13-9-2005	1 Roodpootvalk	Maashorst - Telpost Brobbelbies Noord	Toy Janssen
19-9-2005	2 Grote Gele Kwikstaart	Melven	Peter Vlamings
20-9-2005	1 Roodkeelpieper	Maashorst - Telpost Brobbelbies Noord	Toy Janssen
24-9-2005	1 Draaihals	Maashorst - Telpost Brobbelbies Noord	Carel van der Sanden
4-10-2005	1 IJsgors	Maashorst - Telpost Brobbelbies Noord	Toy Janssen
12-10-2005	1 Roodsnavelkitta	Maashorst - Telpost Brobbelbies Zuid	Gerard van Aalst
13-10-2005	1 Rode Wouw	Maashorst - Telpost Brobbelbies Noord	Toy Janssen
13-10-2005	1 Velduil	Maashorst - Telpost Brobbelbies Noord	John Hermans
15-10-2005	2 Slechtvalk	Maashorst - Telpost Brobbelbies Noord	Toy Janssen
18-10-2005	1 Oeverpieper	Maashorst - Telpost Brobbelbies Noord	Toy Janssen
19-10-2005	3 Beflijster	Maashorst - Telpost Brobbelbies Zuid	Toy Janssen
21-10-2005	1 Rode Wouw	Odiliapeel	John Hermans
22-10-2005	1 Witkopstaartmees	Maashorst - Telpost Brobbelbies Zuid	Carel van der Sanden
23-10-2005	5 Appelvink	Maashorst - Telpost Brobbelbies Zuid	Gerard van Aalst
23-10-2005	1 Parelduiker	Kraaijenbergse Plassen - Plas 5 - West	Annelies Timmerman
28-10-2005	2 IJsvogel	Uden - Zuid	Joop Bergsma
28-10-2005	42 Kruisbek	Maashorst - Telpost Brobbelbies Noord	Carel van der Sanden
29-10-2005	1 Goudvink	Maashorst - Telpost Brobbelbies Noord	Toy Janssen
29-10-2005	1 Sneeuwgorst	Maashorst - Telpost Brobbelbies Zuid	Teun van Kessel
29-10-2005	1 Zeearend	Maashorst - Telpost Brobbelbies Zuid	Teun van Kessel
30-10-2005	20 Kraanvogel	Keldonk	Ton en Karin Hermans

31-10-2005	2 Velduil	Maashorst - Telpost Brobbelbies Noord	Henk van den Acker
31-10-2005	11 Kleine Rietgans	Maashorst - Telpost Brobbelbies Noord	Henk van den Acker
4-11-2005	1 Houtsnip	Maashorst - Beekdal	Peter van de Braak
5-11-2005	1 IJsvogel	Leijgraaf	Johan van Roosmalen
5-11-2005	3 Noordse Goudvink	Zeeland	Thijs Fijen
5-11-2005	1 Roodhalsfuut	Kraaijenbergse Plassen - Kleine Geest	Toy Janssen
5-11-2005	1 Wittoegeend	Kraaijenbergse Plassen - Plas 8	Toy Janssen
13-11-2005	1 Bonte Kraai	Odiliapeel	John Hermans
13-11-2005	1 IJsvogel	Nistelrode	Toy Janssen
16-11-2005	1 Houtsnip	Maashorst - 3 Vennen	J. Schwiebbe
18-11-2005	1 Bonte Kraai	Lijntse bossen	Ton en Karin Hermans
18-11-2005	1 Houtsnip	Nistelrode	Leo Ballering
19-11-2005	1 Pestvogel	Erp	Carel van der Sanden
20-11-2005	1 Grote Gele Kwikstaart	Lijntse bossen	Ton en Karin Hermans
22-11-2005	1 Europese Kanarie	Maashorst - Telpost Brobbelbies Zuid	Gerard van Aalst

Wetenswaardigheden...

Vogelgriep en vogeltrek

Het fenomeen van de vogeltrek mag zich dit najaar niet alleen in de belangstelling verheugen van trektellers en van mannen met groene loden jassen, ook beleidsmedewerkers, politici en pluimveehouders kijken mee. Dit heeft alles te maken met de vogelgriep die sinds eind 2003 delen van Azië teistert. Hoewel harde bewijzen nog niet gevonden zijn, is het denkbaar dat trekvogels het virus kunnen verspreiden en zo pluimvee kunnen besmetten. Nederland is daar vanwege de vele pluimveebedrijven extra gevoelig voor. Complicatie daarbij is dat sommige (hoogpathogene) vormen van de vogelgriep de ziekte kunnen overbrengen van vogel naar mens. In het ergste geval kan dat leiden tot een pandemie, zoals de Spaanse griep die bijna een eeuw geleden de wereld geselde. Watervogels vanuit de besmette gebieden en populaties die op trek tijdelijk in Nederland verblijven, kunnen in de Zuid-Europese en Afrikaanse overwinteringgebieden met elkaar in contact komen. Watervogels en steltlopers kunnen vervolgens weer onze gebieden bereiken. Het meest waarschijnlijk is dit in het volgende trekseizoen, het vroege voorjaar. We hebben dan te maken met terugtrek van Afrikaanse overwinteringgebieden via Nederland naar arctische gebieden. Onder invloed van vorst, droogte en andere factoren kunnen er ook tussentijdse pendelbewegingen zijn tussen Nederland en het Mediterrane gebied, of andere gebieden waar menging van populaties plaatsvindt. Niet uit te sluiten valt dat vogels van/naar Nederland daar in contact komen met individuen of populaties vanuit de besmette gebieden. Op dit moment geldt uit voorzorg voor Nederland een ophokplicht voor commerciële pluimveebedrijven en hobbyboeren die dicht bij watervogelconcentraties liggen. Dit gebod is door de minister van LNV uitgevaardigd om te voorkomen dat watervogels in contact kunnen komen met pluimvee. Als we bedenken dat er één uitwerpsel van een besmette vogel een miljard virussen kan bevatten, kunnen we op voorhand niet gerust zijn op een goede afloop. Het is aan de politiek om te bepalen hoe met de risico's om te gaan. We hopen ervoor te zorgen dat de discussie, voor zover daar trekvogels bij betrokken zijn, in ieder geval gevoerd kan worden op basis van de juiste gegevens.

Uit: SOVON nieuws, oktober 2005.

Sperweruil: dwaalgast uit noordelijke bossen

Een Sperweruil werd zondag en maandag (30 en 31 oktober) waargenomen in de bossen bij Westerbork, Drenthe. Erg zeldzaam in Nederland, maar vooral ook erg fraai. Een vogel met charisma, zoals veel vogels uit het noorden. Hij trok daarom veel belangstelling van vogelaars. De Sperweruil was totaal niet schuw en ving regelmatig een prooi, waaronder een vette bosmuis. Dat doen Sperweruilen gewoon overdag. Pas twee keer eerder werd deze uil in Nederland vastgesteld, in 1920 en in 1995. Sperweruilen broeden in de noordelijke naaldbossen van onder andere Scandinavië, Finland en Rusland. De populatie fluctueert nogal, onder invloed van woelmuizen. In sommige jaren trekken Sperweruilen in het winterhalfjaar behoorlijk zuidwestelijk, tot in Denemarken, Polen en Noord-Duitsland.

Daar worden nu nog geen Sperweruilen gezien, maar in Zuid-Finland is wél sprake van een invasie. Mogelijk is daar een verband mee. Net zoals vorig jaar, toen er een grote invasie was van Haakbekken in Scandinavië en wij er hier ook een paar kregen.

Uit: Vogelnieuws, 01-11-2005.

Uitkijken naar gekleurringde Klapseksters

Ook dit najaar is het weer spannend: waar duiken gekleurringde Klapseksters op en hoe ver verwijderd van de ringplaats? In heel Nederland overwinteren naar schatting honderd tot tweehonderd Klapseksters. In 2002 is gestart met een onderzoek naar overwinterende Klapseksters. In twee gebieden worden overwinterende vogels voorzien van een unieke kleurringcombinatie: een deel van de Veluwezoom (Gelderland) en de gehele Engbertsdijkerven (Overijssel). Tot en met april 2005 zijn in deze twee gebieden totaal drie en twintig Klapseksters voorzien van kleurringen. Hoofddoel van het onderzoek is om vast te stellen in hoeverre overwinterende Klapseksters van jaar op jaar trouw zijn aan hun winterterritorium en of ze zich gedurende het winterseizoen verplaatsen binnen de terreinen. Dit alles in relatie tot de voedsielecologie van de soort. Diverse gekleurringde Klapseksters (50%) zijn in het winterseizoen 2004/2005 waargenomen op min of meer dezelfde ringlocatie; meldingen van gekleurringde Klapseksters uit gebieden buiten de Veluwezoom en Engbertsdijkerven ontbreken tot nu toe. Waarnemingen van gekleurringde Klapseksters zijn zeer welkom, in het bijzonder buiten de vaste onderzoeksgebieden. Meldingen van gekleurringde Klapseksters kunnen worden gestuurd naar: Symen Deuzeman, e-mail: symen.deuzeman@sovon.nl.

Uit: SOVON Nieuws oktober 2005

Onze vogels overwinteren in Spanje

Mijn oudste broer woont sinds enige tijd in Noord-Spanje, in de buurt van Girona. Half november heb ik hem een week meegeholpen met de verbouwing van zijn huis. Jammer genoeg heb ik weinig tijd gehad om naar vogels te kijken maar uiteraard ben ik toch een paar keer weggeweest. Hierbij viel het me enorm op dat veel van onze zomervogels in deze omgeving te zien zijn. Zo heb ik vrij regelmatig Zwarte Roodstaarten en Roodborsttapuiten gezien. Naast een typische mediterrane soort als de Kleine Zwartkop zat onze Zwartkop. De Vinken die wij op de telpost hebben zien overkomen, overwinteren in enorme aantallen in Noord-Spanje.

Regelmatig zag ik meer dan vijfhonderd Vinken opvliegen uit de akkers. Ook waren veel Buizerds, Witte Kwikstaarten en Spreeuwen veelvuldig aanwezig. Verrassend vond ik ook de aanwezigheid van veel Koperwieken. Ze schuwen het dus niet om helemaal door te vliegen naar Spanje. Diverse malen zag ik de Grijze Gors die hier in Spanje thuishoort, maar die nu gemakkelijker te zien was dan in de zomer. Talrijk waren ook de Appelvinken, die ik vrij snel op zeker vier plaatsen ben tegengekomen. Het is best de moeite waard om in november/december in Noord-Spanje vogels te gaan kijken. Je komt gegarandeerd over de honderd soorten. Wie weet komt het er nog eens van met enkele andere leden van de Vogelwacht.

Uit: Eigen waarneming John Hermans

Goed Klauwierenjaar!

Spectaculair nieuws over de Grauwe Klauwier: voor het eerst sinds zes en twintig jaar heeft er weer een paartje gebroed in de Hollandse duinen en wel in het Noord-Hollands Duinreservaat bij Castricum. De vier jongen zijn inmiddels uitgevlogen. Het paartje is met een geautomatiseerde camera-opstelling op de voet gevolgd door onderzoekers van de Radboud Universiteit Nijmegen, Stichting Bargerveen en medewerkers van PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland. Prachtige filmbeelden van o.a. voedingen van nestjongen zijn te bekijken via www.barger.science.ru.nl/klauwier. Maar daar blijft het niet bij, want onlangs werd duidelijk dat ook op Vlieland een paartje succesvol heeft gebroed. Op de waddeneilanden is dat voor het eerst sinds 1998 (Ameland). Ook uit andere delen van Nederland zijn de berichten overwegend positief. De afname in kerngebied Bargerveen lijkt de laatste jaren wat te stabiliseren (negenenveertig paren in 2005), terwijl in de rest van Drenthe weer wat meer Klauwieren werden vastgesteld dan in voorgaande seizoenen. De teller staat momenteel op zeven en zestig paren. Ook over de Veluwe (dertien paren, waarvan negen op de Doornspijkse Heide) en het Zuid-Limburgse heuvelland (minimaal elf succesvolle paren) worden relatief hoge aantallen gemeld. De toename houdt vermoedelijk verband met het relatief goede broedsucces in 2004, waardoor een extra influx van Klauwieren uit het buitenland heeft plaatsgevonden. Alleen al in Noord-Nederland zijn dit seizoen vierhonderd nestjongen geringd, dus het kan de moeite lonen om alert te blijven op gekleuringde Klauwieren.

Uit: Nieuwsbrief november 2005, SOVON.

Het gaat slecht met de Veldleeuwerik

Recente berekeningen laten zien dat veel weidevogelsoorten het in de laatste vijf jaar gemiddeld nog slechter doen dan in de voorgaande jaren. Dit is reden voor zorg. Een aantal soorten lijkt erg bedreigd te gaan worden. Kennelijk ontbreekt het ons nog steeds aan voldoende kennis om dit proces tot staan te brengen of zijn de genomen maatregelen niet verstrekkend genoeg, dan wel te vrijblijvend van karakter. De tijd begint te dringen als men hier nog verandering in wil aanbrengen: als het voor de Grutto 5 voor 12 is, dan is het voor de Veldleeuwerik inmiddels 1 voor 12. Afname van de aantallen kan uiteindelijk leiden tot het verdwijnen van soorten en daarmee tot veranderingen in de biodiversiteit. In het kader van een onderzoek naar de effecten van de omslag, van minder aankoop naar meer beheer, in het natuurbeleid op de weidevogelstand door het Milieu- en Natuurplanbureau, CBS en SOVON bleek dit inderdaad het geval. De ontwikkeling in het aantal soorten in natuurgebied enerzijds en gebieden met agrarisch natuurbeheer en gebieden met regulier agrarisch gebruik anderzijds is significant verschillend. In de laatste twee genoemde gebieden is in een periode van tien jaar ruim 10% van de aanwezige soorten verdwenen. Hier heeft de aantals-afname dus geleid tot het daadwerkelijk verdwijnen van soorten. In de natuurgebieden blijft de soortenrijkdom op peil.

Uit: Persbericht SOVON

John Hermans

Vogels in onze tuin

Jolanda Rutten is lid van de redactie van het Bruujsel. Haar interesse voor vogels gaat voornamelijk uit naar vogels die in de tuin voorkomen. Jolanda is moeder van Daan en Lotte en samen met Carel de trotse bezitter van een grote 'diervriendelijke tuin'. Jolanda schrijft elk kwartaal iets over haar eigen belevenissen in deze tuin. Bezoek ook eens haar website www.cdevink.com, voor prachtige foto's.

Vorige week lag er ineens een ontzettend prachtig dik pak sneeuw in onze tuin. Daarvoor leek het erop dat de winter dit jaar helemaal niet in zou treden, maar dit begon er toch echt op te lijken. Héérlijk was het! Lekker samen met de kinderen naar buiten, sneeuwpoppen maken, sporen zoeken van alle dieren in de tuin zoals konijntjes, katten (grrr) en natuurlijk van heel veel vogeltjes. Ook was dit een goede aanleiding om maar weer eens te beginnen met het voederen van de vogeltjes. Niet echt omdat ze het nu al nodig hebben, maar gewoon omdat dat zo gezellig is, al die vogeltjes zo dicht bij het huis. En binnenkort is ook weer de Nationale wintervogeltelling (17-18 december), dus voor die tijd moeten de vogeltjes natuurlijk ook weer naar onze tuin gelokt worden...

Torenvalk

Toen het begon te dooien zagen we ineens iets heel bijzonders onder de sneeuw te voorschijn komen. In ons 'natuurgebiedje' waar we het gras hooguit één keer per jaar maaien, was het ineens een gatenkaas geworden. Overal, en dan bedoel ik echt overal, zaten kleine gaatjes in het gras met gangenstelsels eronder. Prachtig! Op één vierkante meter zaten wel vijftien gaatjes en dat over het gehele stuk tuin tot aan de paddenpoel. Eerst dacht ik dat het wel wat grote gaatjes zouden zijn voor muizen. Maar ik heb wat foto's gemaakt en deze heb ik via Internet opgestuurd naar een vereniging van inheemse zoogdieren. En binnen een paar dagen kreeg ik een duidelijk antwoord: "Hoogstwaarschijnlijk gaat het hier om Veldmuizen die in kolonies leven en in sommige jaren zo kunnen toenemen dat kolonies elkaar raken en dat hele oppervlakten grasland ondergraven worden". Mooi zo, want Veldmuizen zijn het lievelingsvoer van de Torenvalk. En dat is nu net het veldje waarop onze Torenvalkenkast staat.

Klein spul

Die Torenvalk zie ik soms nog wel eens op de paal van de kast zitten of overvliegen, maar dat gebeurt maar af-en-toe. Leuker is het om al die kleine vogeltjes te bewonderen die ik vanuit het huis kan zien, want ik geef eerlijk toe dat ik toch wat minder vaak buiten te vinden ben nu de temperatuur afneemt.

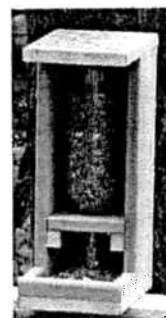
Pas zag ik een paar Goudhaantjes, die in de grote oude kerstboom zaten in onze voortuin. Ik blijf het bijzonder vinden dat ik inmiddels vogels begin te herkennen aan hun gedrag in plaats van puur de kleur, grootte en tekening van de vogel. Bij die Goudhaantjes is dat zeker het geval. Ik zag iets heel snel bewegen in een naaldboom. Eigenlijk zag ik steeds alleen maar net het takje bewegen waar het vogeltje op gezeten had en als ik dan wilde kijken wat voor vogeltje het was, was ie alweer weg. Ik dacht: dat moet een Goudhaantje zijn, zo klein, zo snel en telkens weer terug in die naaldboom. Dus de verrekijker gepakt en ja hoor, een prachtig geel/oranje streepje op z'n kop!

Jolanda Rutten

Bijzonderheden uit de Winkel

Voederhuisje

Een mooi product, gemaakt door onze eigen leden. Het is een degelijk ontwerp en je kunt duidelijk de hoeveelheid voer in voorraad is. De vogels hebben droog voer in een bak, zodat ze weinig ervan rond strooien. De prijs is € 8,-.

Bij Aad van Toor zijn andere voederhuisjes te koop voor € 8,- . Het is een voederplank met een dak erop. Als je belangstelling hebt kun je hem bellen 0413-264106

Nieuw in de winkel!!!

- Raamstickers € 3,95
- Voedersilo metaal 20 cm hoog..... € 11,95
- Voedersilo metaal 35 cm hoog..... € 17,95
- Voedersilo metaal 52 cm hoog..... € 24,95
- Voeder silomix 1 kg..... € 2,50

Aanbiedingen!!!

De drie CD's Vroege Vogelzang tezamen kosten slechts € 27,- (normaal. € 9,95 per stuk).
Voedersilo metaal 20 cm hoog mét 1 kg Voedersilomix voor slechts € 13,50
Voedersilo metaal 35 cm hoog mét 1 kg Voedersilomix voor slechts € 19,20
Voedersilo metaal 52 cm hoog mét 1 kg Voedersilomix voor slechts € 26,00

Papieren vogels

Natuurlijk wil ik je ook verwijzen naar de winkel indien je eens wilt proberen hoe het is om een papieren vogel te maken. Voor € 4,70 heb je al een mooie vogel. Wil je iets enorms dan kan dat ook. De visarend kost € 45,-. De meeste vogels liggen echter tussen de € 4,70 en € 9,50. Het maken van deze vogels neemt ongeveer 8 tot 24 uur tijd in beslag en je hebt er wat gereedschap bij nodig.

Boeken over vogels

In de loop van de tijd zijn er heel wat boeken verschenen over vogels, je ziet door de boeken de vogels niet meer. De onderwerpen die behandeld worden zijn zeer divers, met veel overlap. In het ene boek werken ze met foto's, in het andere met tekeningen en weer een ander gebruikt een combinatie van beide. Vogelwacht Uden geeft een korting van 25% en soms meer op de meeste boeken. Op onze website kun je zien welke boeken er aanwezig zijn. Je kunt er ook een bestand downloaden met boeken die besteld kunnen worden. Bij mij is een lijst te verkrijgen met daarin opgenomen alle boeken die er beschikbaar zijn met de prijs welke dat boek moet kosten.

Vogelwacht - Winkel

Kijk eens goed in de winkel van de Vogelwacht. Mogelijk kunt u iemand verrassen met één van de onderstaande cadeaus en/of praktische middelen. U steunt daarmee tevens het werk van Vogelwacht Uden e.o.

De doelstelling van de winkel:

- Service aan de leden van de Vogelwacht Uden e.o.
- Door verkoop van boeken, kaarten en Cd's met vogelgeluiden steeds meer mensen kennis en interesse bijbrengen voor het vogelleven.
- Door verkoop van nestkasten de vogels helpen bij het vinden van nestelplaatsen in de broedperiode. Vinden van genoemde plaatsen in de vrije natuur wordt zeer bemoeilijkt. De winter staat voor de deur. Honger en kou doen veel vogels sterven. We kunnen helpen door het geven van voedsel in zeer slechte omstandigheden, maar het geven van onderdak is een permanente hulp. Als dan in het voorjaar de meesjes uitvliegen geeft u dat een dubbel prettig gevoel.

Meer willen weten over vogels? De winkel kan u daarbij helpen:

- Rode boekje van Hayman, zakformaat € 9,90
- Vogellogboek € 1,00
- Gierzwaluw, Huiszwaluw, Boerenzwaluw of Oeverzwaluw € 0,50
- Folder 'Ontdek de vogeltrek' (voor aanvraag mooie kleurenfolder) gratis

Andere artikelen:

- Cd's met vogelgeluiden € 5,00
- Cd's met vroege vogelzang Nico de Haan, vogels rond het huis € 9,95
- Cd's met vroege vogelzang Nico de Haan, vogels van bos, hei en wei € 9,95
- Vogelwacht Uden sticker € 0,50
- Postpapier met afbeelding van een eend/uil € 3,85
- Raamstickers (ter voorkoming van vogelbotsingen) € 1,50
- Mooie geborduurde Vogelwachtsticker (geel/blauw embleem) € 1,00
- Vogelwachtspeeldje (een "must" voor leden) € 5,00

Nestkasten (tweemaal geleverd met buitenbeits)

- Kast voor Winterkoning en Matkop € 5,00
- Kast voor Pimpelmees, Zwarte Mees, Kuifmees, Glanskop € 5,00
- Kast voor Koolmees, Bonte Vliegenvanger, Ringmus, enz. € 5,00
- Kast voor Gekraagde Roodstaart en Bonte Vliegenvanger € 5,00
- Kastjes van berkenhout met bitumen dakje € 5,00
- Kast voor Grauwe Vliegenvanger € 7,00
- Kast voor Boomkruiper € 8,00
- Kast voor Gierzwaluw € 10,00

Er zijn sinds kort ook posters te koop van Thieme in onze winkel. Ze kosten € 4,50 per stuk.

- Zangvogels van bos en park nr. 7
- Zangvogels van beemd en veld nr. 8
- Zangvogels, nr. 10
- Riet- en watervogels nr. 11
- Bos- en weidevogels nr. 12
- Vogels van duin en kust nr. 14

Suggesties m.b.t. aanpassing en/of uitbreiding van het winkelassortiment zijn bijzonder welkom.

Coördinator:

Jacques Raats, Maasstraat 65 te Veghel

Telefoon: 0413-369388 (voor afspraak van tevoren even bellen)

B. v.d. Walle
PAKKETDIENST

**HEEFT U PAKJES TE VERSTUREN,
DIT KAN OOK VIA SELEKTVRACHT DEPOT UDEN.**

Pakjes van 50 gram tot een gewicht van maximaal 12 kg.
Maximale inhoud 100 liter.

B. v.d. Walle Pakketdienst,
Berna Rutten
Karperdijk 20
5406 PH Uden
Tel. 0413-269372
Fax. 0413-267619
e-mail berna.rutten@12move.nl

*Vraag vrijblijvend inlichtingen
De prijs zal u meevallen! (zeker voor
pakjes die niet in de brievenbus passen)*

Nobru.....
TECHNISCH PERSONEEL BV

Detachering, Werving & Selectie

Rondweg 73 (Poort van Uden)
Postbus 73, 5400 AB UDEN

Telefoon: (0413)243610
Fax: (0413)243615
E-mail: info@nobru.nl
Internet: www.nobru.nl

**RIOOL-, REINIGINGS- EN
INSPECTIEBEDRIJF VOOR
GEMEENTE, RIJK EN INDUSTRIE**

Statenweg 31
5428 GD
VENHORST
Tel.: 0492-321405
Fax.: 0492-324375

*Honden & Katten
Speciaalzaak '4feedt'
Volhelsweg 26
5405 NA Uden*

**Hoogwaardig en volledig
honden- en kattenvoer
en benodigdheden**

Kwaliteit hoeft niet duur te zijn

o.a.

Superieur lam & rijst 20 kg 24,50 EUR*

Krokante brokken 20 kg 19,15 EUR*

* prijzen onder voorbehoud van wijzigingen

Gewoon even bellen:

(0413) 26 63 98 of 06 22 54 73 69

Of kijk in onze virtuele winkel: www.4feedt.nl

**Gratis bezorgservloe in
Uden, Oss, Veghel,
Nijmegen, Wijchen
en omstreken**

Di. 09.00 - 12.00

We. 09.00 - 12.00

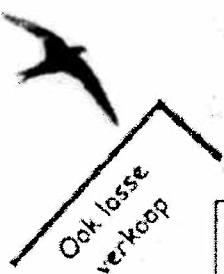
Vr. 13.00 - 21.00

Za. 10.00 - 17.00

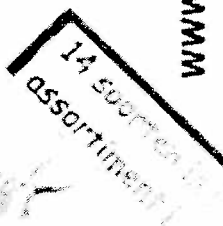
en Op afspraak

www.4feedt.nl

Ook losse
verkoop

14 soorten
assortiment

**De Kleuter
tuincentrum**

Uw tuinvakman

Alle tuinartikelen, tuinontwerp,
aanleg en onderhoud van tuinen

**Tuincentrum De Kleuter
Goorkensweg 1 - UDEN**

Telefoon: (0413)261078

Fax: (0413)252323

E-mail: info@dekleuter.nl

Internet: www.dekleuter.nl

Van der Heijden
Nieuwste trends

Gordijnen
vloerbedekking
binnenzonwering
raamdecoraties
enz.

Neringstraat Oost 7-9
5401 GM Uden
Tel.:0413-250510
Fax.:0413-247210

www.vloerenraam.nl

Een huiscollectie Home &
Harmony; een collectie met veel
keus en kwaliteit, speciaal voor u
geselecteerd en vervaardigd.
WELKOM

Het Bloemenmagazijn
Botermarkt 5
5404 NV Uden
0413-267988

Silkmotion

www.silkmotion.nl

**DENKERS EN DOENERS
IN HUISVESTINGADVIES**

Huisvesting Consultancy
Milieu & Regelgeving
Bouwprojectmanagement
Beheer & Onderhoud
Outsourcing Services

Raad op maat?
Bezoek www.nibag.nl

Oude Udenseweg 16
5405 PD UDEN
Tel. 0413 - 33 42 00
Fax 0413 - 26 85 05

Duifhuizerweg 8
5406 TB Uden
Tel. 0413 363785
Fax 0413 342047

*Voor al uw agrarisch
loonwerk*

Slagerij Frans Knobbout

Drossaard 12
5403 ET UDEN
tel: 0413-267354

*Wij bieden u met zekerheid het beste
rundvlees uit Nederland*

FIETS(W)ERELD

COCK ULAND

de fietsenwinkel

Altijd in beweging!

Drossaard 47
5403 ES Uden
Tel. 0413-267088

JM Koerierservice

Voor het bezorgen van
enveloppen tot palletgoederen
in zowel binnen- als buitenland.

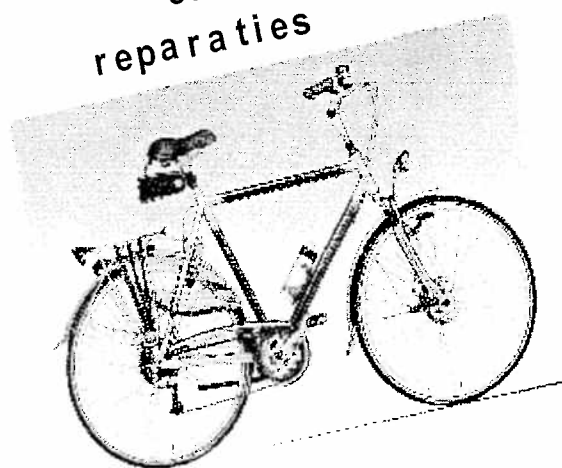
Uitstekende service;
dag en nacht bereikbaar.

Rondweg 77
5406 NK UDEN

Tel.: 0413-272130
Fax: 0413-270146
Mobiel: 06-53752706

WIM DE WILT

Voor al uw
tweewielers
en
reparaties

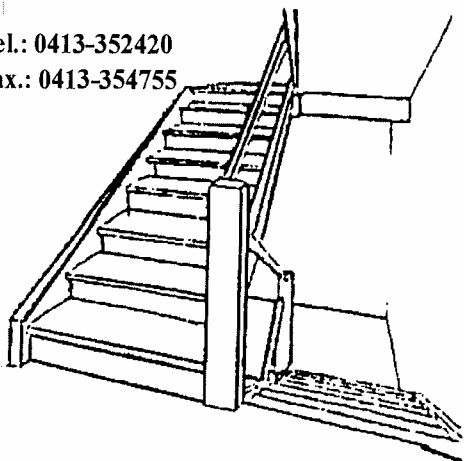
KERKSTRAAT 4 - UDEN - 0413-262620

Th. Peters Machinale Timmerwerken

Het juiste adres voor kozijnen en trappen

Dorshout 6b
5462 GL VEGHEL

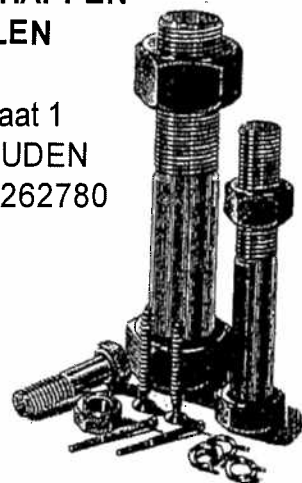
Tel.: 0413-352420
Fax.: 0413-354755

snijders metaal

IJZERWAREN
GEREEDSCHAPPEN
METALEN

Kapelstraat 1
5401 EC UDEN
Tel.: 0413 - 262780

De Bruin
verzekeringen

Velmolenweg 87, 5401 HL Uden
Telefoon (0413) 330 999, Telefax (0413) 253 204
Website www.debruin.nl
e-mail info@debruin.nl

**Alle verzekeringen
en financiële diensten**

HERU

**RIOOL-, REINIGINGS- EN
INSPECTIEBEDRIJF VOOR
GEMEENTE, RIJK EN INDUSTRIE**

Statenweg 31
5428 GD
VENHORST
Tel.: 0492-321405
Fax.: 0492-324375

Laat uw digitale bestanden
gratis afdrukken

WWW.JETTEN.NL

Meld je aan op onze printservice
en je ontvangt 5 gratis afdrukken.
(1 aanmelding per huishouding)

FUJIFILM
DIGITAL
IMAGING
SERVICE **FDI**

JETTEN FOTOGRAFIE

**BRESSERS
MANNENMODE**

**Marktstraat 12
5401 GH Uden**

Telefoon: 0413262568
Fax: 0413271305
E-mail: Bressers@wanadoo.nl

Beschermen helpt. Helpt u mee?
**Want één op de vijf
vogels wordt nog
bedreigd!**

De oleevaar is terug. Dat is natuurlijk
goed nieuws. Maar zowel in Nederland
als Wereldwijd groeit de Rode Lijst
van bedreigde en kwetsbare
vogelsoorten nog steeds.
Help mee, word lid en
ontvang gratis een
Zakgids Vogels of
een Nestkast als
welkomstcadeau.

Vogelbescherming

Ja, ik word lid voor f40,- per jaar (65+: f27,50) en ontvang
elke 2 maanden gratis het tijdschrift VOGELS en één van de
welkomstcadeaus. Hiernaast heb ik mijn keuze aangekruist.

Dhr./Mevr. _____

Adres: _____

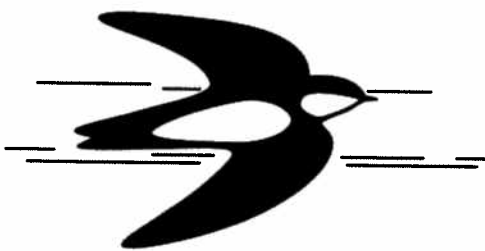
Postcode: _____ Plaats: _____

Stuur deze bon naar Antwoordnummer 1974, 3700 WB Zeist.
Postzegel hoeft niet, mag wel.

JAN PEERENBOOM

**Aannemingsbedrijf
Jan Peerenboom B.V.
Volkelseweg 6
5405 NA Uden
tel: (0413) 26 37 40**

Vogelwacht Uden e.o.

